

ANKARA
HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİNE GÖRE BİREYİN SAHİP
OLDUĞU KİŞİLİK TİPİNİN FONKSİYONEL REKREASYON
TERCİHİNE ETKİSİ**

Elif Nazlı KADEROĞLU

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Evren GÜÇER**

**YÜKSEK LİSANS
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
REKREASYON YÖNETİMİ BİLİM DALI**

OCAK-2022

**ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİNE GÖRE BİREYİN SAHİP OLDUĞU
KİŞİLİK TİPİNİN FONKSİYONEL REKREASYON TERCİHİNE ETKİSİ**

Elif Nazlı KADEROĞLU

**YÜKSEK LİSANS
REKREASYON YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
REKREASYON YÖNETİMİ BİLİM DALI**

**ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

OCAK 2022

ETİK BEYAN

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Elif Nazlı KADEROĞLU

04.01.2022

ENNEAGRAM KİŞİLİK TİPLERİNE GÖRE BİREYİN SAHİP OLDUĞU KİŞİLİK TİPİNİN
FONKSİYONEL REKREASYON TERCİHİNE ETKİSİ

(Yüksek Lisans)

Elif Nazlı KADEROĞLU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Ocak 2022

ÖZET

Bu çalışma bireylerin Enneagram kişilik tipleri ile fonksiyonel rekreasyon çeşitleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma 304 (68,2) kadın, 142 (31,8) erkek birey ile yürütülmüştür. Araştırmada Tarama Modeli kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Taştan Kişilik Tipi Ölçeği”, bireylerin tercih ettikleri “Fonksiyonel Rekreasyon Çeşitleri” ve demografik bilgilerden oluşan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Analizlerin kontrolü sonucunda verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı belirlenmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistiksel modellerin yanı sıra Mann Whitney - U testi, Kruskal Wallis, Korelasyon ve Regresyon analiz yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Yapılan çalışma sonucunda “Enneagram Kişilik Tipleri” ile “Fonksiyonel Rekreasyon Çeşitleri” ile “Tip 7” kişilik tipi arasında istatistiksel anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Diğer kişilik tipleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bilim : 116910

Kodu

Anahtar :Rekreasyon, Fonksiyonel Rekreasyon Çeşitleri, Enneagram, Enneagram Kişilik Tipleri
Kelimeler

Sayfa : 94

Adedi

Tez :Prof. Dr. Evren GÜÇER

Danışmanı

THE EFFECT OF THE INDIVIDUAL’S PERSONALITY TYPE ON FUNCTIONAL
RECREATION PREFERENCE ACCORDING TO ENNEAGRAM PERSONALITY TYPES

(M.Sc. Thesis)

Elif Nazlı KADEROĞLU

ANKARA HACI BAYRAM VELİ UNIVERSITY

THE INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES

January, 2022

ABSTRACT

This study was conducted to examine the relationship between the Enneagram personality types of individuals and functional recreation types. This study was conducted with 304 (68,2) female and 142 (31,8) male individuals. Scanning Model was used in the research. In the study, “Taştan Personality Type Scale”, “Functional Recreation Types” preferred by individuals and “Personal Information Form” consisting of demographic information were used as data collection tool. As a result of the control of the analyzes, it was determined that the data did not have a normal distribution. In addition to descriptive statistical models, Mann Whitney - U test, Kruskal Wallis, correlation and regression analysis methods were used in the statistical analysis of the data.

As a result of the study, a statistically significant difference was found between "Enneagram Personality Types" and "Functional Recreation Types" and "Type 7" personality type. It was concluded that there was no statistically significant difference between other personality types.

Science Code : 116910

Key Words : Recreation, Functional Recreation Types, Enneagram, Enneagram Personality Types

Page Number : 94

Supervisor : Prof. Dr. Evren GÜÇER

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın yürütülmesinde bana yön gösteren, desteklerini esirgemeyen danışmanım, kıymetli hocam Prof. Dr. Evren GÜÇER'e teşekkürlerimi sunarım.

Süreç boyunca maddi ve manevi yanımda olan; bilgisini, emeğini paylaşan sevgili bölümdaşım, biricik kardeşim Murat Alpaslan KADEROĞLU'na teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca beni daima destekleyen, her daim arkamda olan, asla pes etmeme izin vermeyen sevgili annem Songül KADEROĞLU'na ve sevgili babam Nafi KADEROĞLU'na sonsuz teşekkürler.

Ayrıca çalışmam boyunca ne zaman sıkışsam yardımcı olan, kıymetli bilgilerini paylaşan sevgili dostlarım; Sude KILINÇ, Ece PINARCIOĞLU ve Çağla TEKİN'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLOLARIN LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xi
RESİMLERİN LİSTESİ	xii
HARİTALARIN LİSTESİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xiv
1.GİRİŞ	1
2.REKREASYON	2
2.1.Rekreasyonun Özellikleri.....	3
2.2.Rekreasyonun Sınıflandırılması	5
2.2.1.Etkinliklere Katılım Biçimine Göre Rekreyasyon.....	7
2.2.2. Etkinliklere Katılanların Mekân Tercihleri Bakımından Rekreyasyon	7
2.2.3.Etkinliklere Katılanların Sayılarına Göre Rekreyasyon	8
2.2.4. Etkinliklere Katılanların Yaşları Bakımından Rekreyasyon.....	9
2.2.5. Etkinliklere Katılanların Milliyetleri Bakımından Rekreyasyon	9
2.2.6. Etkinliklere Katılanların Zaman Tercihleri Bakımından Rekreyasyon	9
2.2.7. A-Tipik Boş Zaman Davranışı	10
2.2.8. Fonksiyonel Açından Rekreyasyon	10
2.2.8.1. Entelektüel Nitelikli Rekreyasyon.....	11
2.2.8.2. Estetik Nitelikli Rekreyasyon	11
2.2.8.3. Sanatsal Nitelikli Rekreyasyon.....	12
2.2.8.4. Kültürel Nitelikli Rekreyasyon	12
2.2.8.5. Turizm Nitelikli Rekreyasyon	13
2.2.8.6. Sağlık ve Terapi Nitelikli Rekreyasyon	14
2.2.8.7. Sosyal Nitelikli Rekreyasyon	15
2.2.8.8. Sportif ve Fiziksel Nitelikli Rekreyasyon.....	15
2.2.8.9. Ticari Nitelikli Rekreyasyon	16
2.2.8.10. Gönüllülük Esasına Dayanan Rekreyasyon.....	17
3. ENNEAGRAM	19

3.1. Enneagramın Tanımı	20
3.2. Enneagramın Tarihi	21
3.3. Enneagramın Kullanım Yerleri	21
3.4. Enneagramın Öğretisinde Üç Temel Merkez	21
3.4.1. Fiziksel Merkezdekiler Tip 8-9-1 (Davranış-Eylem-Beden)	22
3.4.2. Duygusal Merkezdekiler Tip 2-3-4 (Duygu-Arzulamak-Kalp)	22
3.4.3. Zihinsel Merkezdekiler Tip 5-6-7 (Mantık-Kavramsallaştırma- Analitik Düşünme)	23
3.5. Enneagramın Şekli	23
3.6. Enneagramda Stres ve Güvenlik Durumu	24
3.7. Enneagram Kanatları	25
3.8. Enneagram Kişilik Tipleri	26
3.8.1. Tip 1 - Mükemmeliyetçiler	27
3.8.2. Tip 2 - Yardımseverler	28
3.8.3. Tip 3 - Başaranlar	30
3.8.4. Tip 4 - Bireyciler	32
3.8.5. Tip 5 - Araştırmacılar	34
3.8.6. Tip 6 - Sadık Sorgulayıcılar	36
3.8.7. Tip 7 - Hevesliler	38
3.8.8. Tip 8 - Meydan Okuyanlar	40
3.8.9. Tip 9 - Barışçılar	42
3. YÖNTEM	44
3.1. Araştırma Modeli	44
3.2. Evren ve Örneklem	46
3.3. Veri Toplama Araçları	47
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	47
3.3.2. Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ)	48
3.3.3. Verilerin Analizi	49
4. BULGULAR VE YORUM	51
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	70
KAYNAKLAR	74

EKLER.....	91
EK-1.Anket formları	91
ÖZGEÇMİŞ	94

TABLolarINLISTESİ (Varsa)

Tablo	Sayfa
Tablo3.1. Ölçek Puanlarının Dağılımı	67
Tablo5.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik Bilgileri (Frekans Analizi)	70
Tablo5.2. Araştırmaya Katılan Bireylerin Tercih Ettikleri Rekreatyon Çeşitlerine İlişkin Bilgiler (Frekans Analizi).....	71
Tablo 5.3. Cinsiyet Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Boyutların Dağılımına İlişkin Mann Whitney – U Testi Tablosu.....	72
Tablo 5.4. Çalışma Durumu Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği(TKTÖ) Boyutların Dağılımına İlişkin Mann Whitney – U Testi Tablosu.....	73
Tablo 5.5. Medeni Durum Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Boyutların Dağılımına İlişkin Mann Whitney – U Testi Tablosu.....	74
Tablo 5.6. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 1 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	80
Tablo 5.7. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 2 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	81
Tablo 5.8. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 3 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	81
Tablo 5.9. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 4 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	82
Tablo 5.10. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 5 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	83
Tablo 5.11. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 6 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	83
Tablo 5.12. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 7 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	84
Tablo 5.13. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 8 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	85
Tablo 5.14. Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 9 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	85
Tablo 5.15. Gelir Durumu Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Tiplere Göre Kişilik Tipi Boyutunun Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu.....	86
Tablo 5.16. TKTÖ Rekreatyon Çeşitleri İlişkisine Dair Korelasyon Analizi Tablosu..	88

Tablo 5.17. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 1” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	91
Tablo 5.18. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 2” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	91
Tablo 5.19. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 3” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	92
Tablo 5.20. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 4” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	92
Tablo 5.21. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 5” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	93
Tablo 5.22. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 6” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	93
Tablo 5.23. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 7” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	94
Tablo 5.24. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 8” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	95
Tablo 5.25. Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 9” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi.....	95

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Rekreatif Faaliyetlerinin Sınıflandırılması	21
Şekil 3.1. Enneagram Sistemi	38
Şekil 3.2. Geleneksel Enneagram Şekli.	40
Şekil 3.3. Tip 1 Mükemmeliyetçi Şekli	45
Şekil 3.4. Tip 2 Yardımsever Şekli.....	47
Şekil 3.5. Tip 3 Başaran Şekli.....	49
Şekil 3.6. Tip 4 Bireyci Şekli.....	51
Şekil 3.7. Tip 5 Araştırmacılar Şekli	53
Şekil 3.8. Tip 6 Sadık Sorgulayıcılar Şekli.....	55
Şekil 3.9. Tip 7 Hevesliler Şekli	57
Şekil 3.10. Tip 8 Meydan Okuyanlar Şekli.....	59
Şekil 3.11. Tip 9 Barışçılar Şekli.....	61

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

TKTÖ

Taştan Kişilik Tipi Ölçeği

1.GİRİŞ

Her bireyin doğuştan getirdiği ve bireyin kişiliğinin temelini oluşturan bir çekirdek yapısı vardır (Acarkan,2019:16). Bu çekirdek yapı; çevre, sosyal ve toplumsal olgular, yetiştirilme şekli, eğitim vb. birçok neden ile değişmeye başlar. Dolayısıyla farklı kişilik tipleri oluşmaya başlamaktadır. Eski bir Sufi öğretisi olan enneagram, dokuz ayrı kişilik tipini ve bu kişiliklerin karşılıklı ilişkilerini açıklamaktadır (Palmer, 2014: 17). Her kişilik tipinin zevk ve keyif aldığı etkinlik biçimi farklıdır. Rekreasyon ise bireyin çalışma zamanının dışında yani boş zamanda yaptıkları etkinliklerdir (Karaküçük, 2014: 52). Rekreasyon çeşitleri yedi başlıktan oluşmaktadır. Rekreasyon çeşitleri sınıflandırılmasının bir alt boyutu olan “fonksiyonel açıdan rekreasyon” bu çalışmada açıklanacaktır. Fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri; entelektüel nitelikli, estetik nitelikli, sanatsal nitelikli, kültürel nitelikli, turizm nitelikli, sağlık ve terapi nitelikli, sosyal nitelikli, sportif ve fiziksel nitelikli, ticari nitelikli ve gönüllülük esasına dayalı olmak üzere on adet alt boyuttan oluşmaktadır. Bu çalışmada “Enneagram kişilik tiplerine göre bireyin sahip olduğu kişilik tipinin fonksiyonel rekreasyon tercihinin etkisi” üzerine araştırma yapılmıştır. Bireylerin sahip olduğu enneagram kişilik tipinin fonksiyonel açıdan rekreasyon tercihindeki etkisi ve enneagram ile rekreasyon arasındaki ilişkiyi açıklamak amacı ile yapılan bu çalışmada; “Birey dokuz tip enneagram kişilik tipinden hangisine sahiptir?”, “Enneagram kişilik tipi belli olan birey fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitlerinden hangisini tercih edecektir?” sorularının cevapları aranmaktadır. Literatür incelendiğinde, ülkemizde kişilik tiplerinin rekreasyon veya boş zaman ile ilişkisiyle ilgili tez ve makale yazımında, A ve B Kişilik Türleri, Beş Faktörlü Kişilik Envanteri, Eysenck Kişilik Anketi gibi kişilik tipi ölçeklerinin kullanıldığı fakat Enneagram Kişilik Tipleri Ölçeği’nin kullanılmadığı çalışmalarda görülememiştir. Araştırmada rekreasyon, rekreasyon çeşitleri sınıflandırılması, fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri, kişilik, enneagram, enneagram kişilik tipleri ve enneagramın fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitlerinin tercih edilmesine etkisi açıklanmaktadır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların ilgili literatüre, özel ve devlet uygulama alanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2.REKREASYON KAVRAMI

Türkçe karşılığı “boş zaman değerlendirme” olarak kullanılan rekreasyon, bireylerin veya toplumların boş zamanlarında eğlenmek, dinlenmek veya kişisel gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla gönüllü olarak katıldıkları faaliyetleri ifade etmektedir (Karaküçük, Akgül 2016: 44). Rekreasyon, Latince bir kelime olan ve “yenileyen, iyileştiren” anlamını ifade eden “recreatio” kelimesinden türemiştir (Tekin vd. 2017: 5). Geleneksel anlamda ifade edildiğinde ise rekreasyon, bireyin yeniden yaratılması ya da restore edilmesine olanak sağlayan bir süreçtir (Karaküçük, Gürbüz 2007: 30). Rekreasyon, kelime olarak “dinlendirmek, canlandırmak, eğlendirmek” gibi anlamları ifade etmektedir (Kozak vd., 2012 :57).

Rekreasyon genel olarak bireyi restore eden veya yeniden yaratan bir süreç olarak düşünülmüştür. Bunun nedeni rekreasyon kelimesinin Latince “sağlığa kavuşturma” anlamına gelmesidir. Rekreasyon kelimesi iyileşme, rahatlama, zevk, tatmin anlamlarına gelmektedir fakat bu anlamlar rekreasyonun doğasını açıklamamaktadır (Torkildsen, 1999: 48-58). Gülez (1990)’a göre rekreasyon, yıpranan ruh ve vücutlarını eski zindeliğine kavuşturmak üzere kendi isteği ile kişilerin zorunlu zamanlarının dışında serbest veya boş zamanlarında yaptığı etkinlik ya da etkinliklerdir (Uzun, 2005: 3 aktarılmıştır).

Başka bir tanıma göre bireylerin sınırlı ömürlerindeki zorunlu davranışlar dışında kalan diliminde yani boş zamanlarında gönüllü olarak katıldıkları ve doyum sağladıkları faaliyetlere rekreasyon denilmektedir (Hazar, 2014: 35). Rekreasyon, boş zaman kavramı ile yakın ilişkili olan bir kavramdır. Bazı durumlarda boş zamanın (leisure) yerine kullanılsa da aslında boş zaman, rekreasyonu kapsayan geniş bir kavramdır. Rekreasyon boş zaman içerisinde yerine getirilen faaliyetler olarak ifade edilebilir (Argan, 2007: 18-27). Rekreasyon boş zamanda münferit veya toplu olarak yapılan, yapan bireye ani tatmin duygusu veren, katılımı sonucunda bireyin yenilendiği, eğlenceli aktivitelerdir (Karaküçük, Gürbüz 2007: 34). Birçok kişi rekreasyonu kişisel ve sosyal faydalar için organize edilmiş boş zaman etkinlikleri olarak algılamaktadır (Torkildsen, 1999: 47).

Rekreasyonun temel ölçütleri olarak kabul edilen ve tanımlanma sürecinde kullanılan temel kavramlar; zaman, gönüllü katılım, seçim ve faydadır. Yapılan aktivite serbest zaman içinde olmalı (zaman), birey aktiviteye kendi rızası ile katılmalı (gönüllü katılım), katılacağı aktiviteyi kendi belirlemeli (seçim) ve yapılan etkinlik bireye zihinsel, sosyal veya fiziksel açıdan fayda sağlamalıdır (fayda). Rekreasyon; ödüllendirilmek amacıyla bilinçsiz yapılan bir etkinlik değil, bireyin kendi iradesiyle hiçbir zorlama olmaksızın, katılımcıya fiziksel, ruhsal veya yaratıcı destek sunan kişinin istek arzulara göre tercih ettiği bir aktivitedir (Tekin vd., 2017: 5-6). Yani bir aktivite olarak rekreasyon genellikle fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duygusal bileşenlerin bir karışımıdır (Broudhurst, 2001: 13).

Boş zamanı hoş zamana döndürme yolu olan rekreasyon, bireylerin açık veya kapalı ortamlarda, aktif veya pasif olarak katılabildikleri, kent veya kırsal alanlarda; dinlenmek, birlikte olmak, hava değişimi yaşamak veya gezip görmek gibi farklı birçok amaçla yaptıkları aktivitelerdir (Karaküçük, 2014: 52). Bir şeye özgür şekilde hayat verme süreci olan rekreasyon bir yaşam tarzıdır. Rekreasyon, aktiviteye katılan rekreasyonistlere eğlence, mutluluk, yenilenme gibi fırsatlar tanımaktadır (Karaküçük, 2017: 1). Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan kendini gerçekleştirme basamağı, bireyin çeşitli faaliyetlere katılması ile yenilenme anlamına gelen rekreasyon sözcüğünün içeriğini oluşturmaktadır (Bekar, 2019: 2).

Birçok tanım incelendiğinde rekreasyon; bireyin tüm sorumluluklarından bağımsız, çalışma zamanı dışında kalan boş veya serbest zaman diliminde, açık veya kapalı mekanlarda, aktif veya pasif olarak katılabildikleri, kırsal veya kentsel alanlarda yapabildikleri, gönüllü olarak katıldıkları, kendini yenilemek, canlandırmak ve dinlendirmek gibi amaçlarla yapılan, bireyin haz ve isteklerine uygun aktivitelerdir.

2.1.Rekreasyonun Özellikleri

Rekreasyonun başlıca özellikleri şunlardır (Karaküçük, Akgül, 2016: 53-59; Tekin, Tekin, Çalışır, 2017:8-9; Karaküçük, Gürbüz, 2007: 35-38):

- Birey yapacağı rekreatif etkinliği gönüllü olarak tercih etmelidir.
- Tercih edilen rekreatif etkinlik bireye özgürlük hissi vermektedir.

- Etkinliğe devam etme zorunluluğu bireyin inisiyatifine kalmıştır.
- Rekreasyon; bireyin sorumluluklarından kurtulduğu, herhangi bir iş bağlantısının olmadığı, boş zamanında yapılmaktadır.
- Her yaş grubu ve cinsiyetten bireyler, rekreatif etkinliklere katılma imkânına sahiptir.
- Rekreatif etkinliklerin planlanmasında inisiyatif bireyin kendisine bırakılmalıdır.
- Rekreatif etkinlikler açık veya kapalı alanlarda yapılabilen, her mevsim veya iklim şartlarına uyarlanabilen esnek bir yapıya sahiptir.
- Rekreasyon, bir faaliyeti gerektirmektedir. Bu özelliğiyle tembellik karşıtıdır.
- Rekreasyon faaliyetleri çok çeşitlidir.
- Rekreasyon, bireye haz ve mutluluk veren etkinliklerdir.
- Rekreasyon, bütün insanlar için ortak dil oluşturur yani evrenseldir.
- Rekreasyon bireyin zihinsel, fiziksel, ruhsal ve sosyal katılımlarını geliştiren; kendini ifade etme yaratıcı olmasını sağlama imkânını tanıyan faaliyetleri içermektedir. Başka bir deyişle, yapılan rekreatif etkinlik, iki uç noktanın herhangi bir yerinde yer alabilmektedir.
- Rekreasyonun amacı bireye göre değişmektedir.
- Rekreatif etkinliklerin bireye kişisel ve toplumsal özellik kazandırılması beklenmektedir.
- Rekreasyon, yapıldığı toplumun geleneklerine ve sosyal değerlerine uygundur.
- Rekreasyon, aynı anda farklı faaliyetlerle ilgilenmeye veya katılmaya olanak vermektedir.
- Rekreatif etkinlikler yapan kişi tarafından üstlenilir, başkası yerine etkinliği yerine getirememektedir. Bireyseldir.
- Rekreasyon eylemi, organize veya organize olmamış mekânlarda, uzman bireylerle veya becerisi olmayan bireylerle, planlı veya plansız yapılabilmektedir.
- Rekreatif etkinlikler günlük ve sıradan olabileceği gibi ciddi ve sistemli olarak uzun sürede de gerçekleşebilmektedir.
- Rekreatif etkinliğe katılan bireyin neden katıldığı değil nasıl hissettiği önemlidir.

- Rekreatif etkinliklerin, bireylerin boş zamanını nasıl değerlendirmesi gerektiğiyle ilgili politik yönlendirmelerden uzak, formel ve informal eğitim yollarıyla hazırlanması önem taşımaktadır.
- Rekreatif etkinlikler bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olmalıdır.
- Rekreatif etkinliği gerçekleştiren birey her zaman kişisel tatmin ve mutlak bir özgürlük hissi yaşayamayabilir. Bu gibi durumlarda birey başka rekreatif etkinliklere katılarak denge sağlayabilmektedir.
- Rekreatif etkinlik seçiminde inanç önemli bir role sahiptir.
- Rekreasyon zamanı boşa geçirmeye karşıdır. İçinde faydalı etkinlikleri barındırmaktadır.
- Rekreatif etkinliğin sonucunda elde edilen doğaldır. Etkinlik sonucunda çıkan haz etkinliğin yapılmasıyla ortaya çıkmaktadır.
- Rekreasyon ruhun ve bedenin yenilenmesiyle yeniden yaratıcıdır.
- Rekreasyon katılımcının rutininin değişmesini sağlamaktadır.

2.2.Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon; kişilerin etkinliğe katılım amacı, toplumsal, kültürel, ekonomik ve çevresel şartları nedeniyle farklı şekillerde tanımlanmaktadır (Karaküçük, Gürbüz, 2007: 34). Ayrıca mekân, fonksiyon, yaş, cinsiyet, yer vb. kriterler de rekreasyon çeşitlerinin sınıflandırılmasında aktif rol oynamaktadır (Hazar, 2014: 36).

İkinci bir rekreasyon sınıflandırması ise rekreasyonun fonksiyonlarına veya çeşitli kriterlerine bağlı olarak oluşmaktadır. Bu görüşe göre birey, hangi amaç ve istek doğrultusunda bir rekreatif faaliyete katılmaya karar vermiş ise, buna uygun bir rekreasyon kategorisi ortaya çıkmaktadır. Rekreasyon sınıflandırılmasında esas alınan prensiplerden bazıları, genellikle kişinin rekreatif aktivitelere katılmasına sebep olan amaçlar, istekler ve zevkler olmaktadır (Kefeli, 2020: 9).

Üstlendiği fonksiyon, yapıldığı mekân, yapılma şekli, yapan bireylerdeki ve bu bireylerin rekreatif faaliyetten istek ve beklentileri üzerine olan farklılıkların yanı sıra hiçbir kısıtlama olmadan her bireyin gerçekleştirebilmesi; rekreasyonu çok yönlü, karmaşık ve üzerinde

çalışılması gereken bir disiplin haline getirmiştir. Rekreasyon faaliyetleri, yeterli boş zamana sahip her bireye eşit mesafede bulunsa dahi çeşitli faktörlere bağlı olarak çeşitlenmiş ve bu duruma bağlı olarak da rekreasyon faaliyetleri üzerine çeşitli sınıflandırmaların yapılmasına neden olmuştur (Günç,2020: 18-19).

Bazı rekreasyon etkinlikleri birden fazla gruba girmektedir. Bunun sebebi rekreasyonun çok yönlü olmasıdır. Bu durum da rekreasyonun kesin sınıflandırmalara ayrılmasını zorlaştırmaktadır (Hazar, 2014: 36).

2000’li yıllarda literatürde rekreasyonun sınıflandırmasını yapma amaçlı farklı çalışmalar yürütülmektedir. Araştırmalarda rekreasyonun alt başlıklarla sınıflandırılmasının nedeni, bir aktivitenin hangi amaçla yapıldığı konusunda katılımcılara bilgi vermek olduğu söylenmektedir (Aydın, 2020: 29).

Bu çalışmada rekreasyon sınıflandırılması sekiz ana grupta incelenmektedir. Bunlar:

Şekil 2.1. Rekreatif Faaliyetlerin Sınıflandırılması (Gül, 2014: 21).

2.1.Etkinliklere Katılım Biçimine Göre Rekreasyon

Literatürde bireylerin aktivite içinde bizzat rol almaları (etken), izleyici olmaları (edilgen) ya da uzmanların veya rekreatörlerin yönlendirmelerine (ettirgen) göre gerçekleşen üç çeşit rekreasyon aktivitelerine katılım şekli görülmektedir (Gül, 2014: 24).

-Etken (Aktif) Katılımlı Rekreasyon: Bireylerin aktif rol aldıkları boş zaman değerlendirme aktiviteleridir. Örneğin; yüzme, bahçe düzenleme, spor yapma, resim yapma vb. (Hazar, 2014: 37).

-Edilgen (Pasif) Katılımlı Rekreasyon: Bireylerin aktif olarak yer almadığı, izleyici olarak katıldığı rekreatif aktivitelerdir. Örneğin; spor müsabakaları, sanat gösterileri gibi kültürel bir aktiviteyi izlemek vb. (Karacabey, 2018: 33).

-Ettirgen (Causative) Katılımlı Rekreasyon: Daha çok bireylerin bebeklik dönemleri içerisinde ya da engelli bireylerin yaşamlarının zenginleştirilmesi amacıyla uygulanan, bireyin etkinliğe aktif olarak katılımının gerçekleştiği fakat aktivitenin yapılabilmesi için dışarıdan mutlaka yardım alınmasının, faaliyetin uygulanabilirliği açısından şart olduğu; eğitsel, öğretsel ve terapötik amaçlı yapılan tüm rekreatif aktiviteleri kapsamaktadır (Gül, 2014: 22).

2.2.Etkinliklere Katılanların Mekân Tercihleri Bakımından Rekreasyon

Rekreatif faaliyetlerin gerçekleştirildiği alanın açık veya kapalı olmasına göre rekreasyon ikiye ayrılmaktadır (Karacabey, 2018: 33):

-Açık Alan (Outdoor) Rekreasyonu: Bireylerin birbirleriyle olan davranışlarını, doğayla olan etkileşimlerini konu alan ve doğal çevrede gerçekleşen rekreatif etkinliklerden oluşmaktadır (Ardahan ve Kaplan, 2017: 1). Açık alanda yapılan rekreatif aktiviteler, bireyin modern şehir hayatından uzaklaşması, kapalı yerdeki ruhsal gerginlikten kurtulması, özgür yaşaması ve rahatlaması için fizyolojik ve ruhsal bir ihtiyacı karşılamaktadır (Karaküçük ve Akgül, 2016: 62). Örneğin; açık alanda gerçekleştirilen her türlü sportif etkinliklere ve oyunlara katılmak veya izlemek (kayak, tırmanma, tenis, basketbol, plaj futbolu, binicilik, açık mekânlarda gerçekleştirilen yarışmalar vb.) (Hazar, 2014: 37).

-Kapalı Alan (Indoor) Rekreasyonu: Toplumun kullanımına ayrılmış kapalı mekânlarda veya evlerde gerçekleştirilen rekreatif etkinliklere denir (Hacıoğlu, 2017: 34). Örneğin;

- Çocuk, gece, gençlik, işletme, spor, özel ilgi kulüpleri ve derneklerin kapalı mekân aktivitelerine katılma veya izleme,

- Sergi, defile vb. aktivitelere katılma veya izleme,
- Kongre, kutlama vb. aktivitelere katılma,
- Kapalı tesislerde hamam, sauna, kaplıca gibi sağlıklı yaşam aktiviteleri,
- Kapalı alanlardaki kâğıt, bilgisayar, talih oyunlarına vb. katılmak veya izlemek,
- Evde televizyon izlemek, kitap okumak, müzik aleti çalmak, el sanatları ile uğraşmak, bakım - onarım yapmak vb. (Hazar, 2014: 38).

2.3.Etkinliklere Katılanların Sayısına Göre Rekreasyon

Bireyler rekreatif aktiviteleri münferit olarak gerçekleştirebildikleri gibi gruplar halinde de etkin, edilgen veya ettirgen olarak gerçekleştirebilmektedir (Gül, 2014: 28). Etkinliklere katılanların sayısına göre rekreasyon, bireysel (münferit) rekreasyon ve grup rekreasyonu olmak üzere iki çeşitte sınıflandırılır.

-Bireysel (Münferit) Rekreasyon: Kişilerin tek başlarına, yaşadıkları ortamdan ya da çalışma ortamından kaynaklanan deformasyondan uzaklaşmak veya kurtulmak üzere yaptıkları rekreasyon aktiviteleridir (Gül,2014:28). Örneğin; bireyin evde tek başına müzik dinlemesi, müzik aleti çalması, spor yapması veya kitap okuması vb. (Hazar, 2014: 39-40).

-Grup Rekreasyonu: Bireylerin boş zamanlarında, grup halinde rekreatif aktivitelere katılmalarına denilmektedir (Hacıoğlu, 2017: 35). Aktiviteye grup halinde katılan bireylerin ortak amaca sahip olmaları, ortak duyguları paylaşmaları, aynı düşünce yapısına sahip olmaları ya da benzer toplumsal özelliklere sahip olmaları gerekmektedir (Gül, 2014: 29). Örneğin; takım sporlarına katılma (futbol, basketbol vb.), kutlama yemeğine veya partisine katılma, gezi turlarına katılma, grupça rekreatif aktiviteleri izleme vb. (Hazar, 2014: 41).

2.4.Etkinliklere Katılanların Yaşları Bakımından Rekreasyon

Rekreatif aktivitelerin tipolojisini veya türünü belirlemede, aktiviteye katılan bireylerin yaş unsurları önemli bir yer tutmaktadır (Gül, 2014: 29). Aynı yaş grubundaki insanlar genellikle aynı etkinliklerden hoşlanmaktadır. Yine de ilgi açısından farklı aktivitelerden hoşlanabilecekleri unutulmamalıdır (Tekin, vd., 2017: 15). Aktiviteye katılanların veya

izleyenlerin yaşlarına göre rekreasyon dört grupta sınıflandırılmaktadır. Gül (2014)'e göre bunlar;

-Çocuk Rekreasyonu: Bireylerin doğumları sonrasında fizyolojik ihtiyaçları bakımından anneden yavaş yavaş kopmaya başladıkları gelişim dönemini ifade etmektedir. Okul öncesi dönem (3-6 yaş) ve eril dönem (6-12 yaş) olarak iki bölüme ayrılmaktadır.

- Gençlik Rekreasyonu: Ergenlik dönemi (12-14 yaş) ve adölesan dönemi (14-18 yaş) olmak üzere iki bölüme ayrılmaktadır.

-Yetişkin Rekreasyonu: Bu dönem onlu yaşlarla başlamaktadır. Kendi içerisinde genç yetişkinlik dönemi, orta yaş dönemi ve üçüncü yaş dönemi olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır.

-Üçüncü Yaş Rekreasyonu: Emeklilik dönemi ile başlayan ve yaşamın son bulmasıyla biten dönemdir.

2.5.Etkinliklere Katılanların Milliyetleri Bakımından Rekreasyon

Bireylerin öz benliklerini bulduğu kültürel değerleri ya da yabancı olduğu başka kültürel değerleri tanımak için katıldıkları rekreatif aktivitelerdir (Gül, 2014: 39). İki gruba ayrılır:

-Ulusal Rekreasyon: Ülke içerisindeki bireylerin katılımlarını kapsayan rekreatif aktivitelerdir (Argan, 2007: 35). Örneğin; ulusal festivaller, kongreler, sergiler, fuarlar vb. (Hazar, 2014: 39).

-Uluslararası Rekreasyon: Ülke dışındaki bireylerin katılımları ile yapılan rekreatif aktivitelerdir (Argan, 2007: 35). Örneğin; uluslararası film festivalleri, uluslararası el sanatları sergileri, uluslararası kongreler vb. (Hazar, 2014: 39).

2.6.Etkinliklere Katılanların Zaman Tercihi Bakımından Rekreasyon

Bireylerin hayatta kalmak için gerçekleştirdikleri tüm uğraşların dışında fiziksel veya zihinsel olarak rahatlama amacıyla kendine ayırdığı çalışma ve uğraş zamanı dışında kalan boş zaman aktiviteleridir (Gül, 2014: 41). Rekreasyon aktiviteleri zaman tercihi bakımından;

günübirlik rekreatif etkinlikler, hafta sonu rekreatif etkinlikleri ve uzun süreli rekreatif etkinlikler olmak üzere üç grupta incelenmektedir (Yayla, Karaçar, 2019: 8).

-Günübirlik Rekreatif Etkinlikler: Bireyin fizyolojik ihtiyaçlarını karşıladıktan ve okul, iş vb. gibi zorunlu uğraşlarından sonra kalan zamanda özgür olarak gerçekleştirdiği aktivitelerdir (Gül, 2014: 41).

-Hafta Sonu Rekreatif Etkinlikler: Bireylerin şehir yaşamının zorluklarından ve rutin hayatlarından uzaklaşmak üzere kent çevresi veya kırsaldaki destinasyonlarda, genellikle bir gece konaklamayı kapsayan rekreatif aktivitelerdir (Gül, 2014: 41).

-Uzun Süreli Rekreatif Etkinlikler: Bireylerin günübirlik veya hafta sonu tatillerini değerlendirmeleri dışında, tüm yıl çalışma karşılığında kazandığı senelik izin dönemlerinde yaptıkları rekreatif aktivitelerdir (Gül, 2014: 41).

2.7 A-Tipik Boş Zaman Davranışı

Boş zaman, kişisel ve toplumsal düzeyde yararlı özellikler içerirken; kumar, alkol, uyuşturucu, sigara vb. gibi kişisel ve toplumsal zararlar içeren eylemleri de içermektedir (İskender, Güçer, 2018: 87). Bireylerin farkında olarak veya farkında olmadan seçecekleri a-tipik rekreasyon faaliyetleri onların fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik iyilik hallerinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır (Yurcu, 2017: 27). Avcılık yapmak, bahis oyunları oynamak, bar-pub vb. mekânlara gitmek, hayvan yarışları izlemek ve bunun üzerinden bahis oynamak, kumar oynamak, uyuşturucu kullanımı gibi davranışlar a-tipik boş zaman davranışlarına örnek gösterilebilir (Gül, 2014: 54).

2.8 Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon

Bireyin haz aldığı ve bir parçası olduğu için mutlu olduğu tüm faaliyetler rekreasyonun fonksiyonel kısmını oluşturmaktadır. Herkesin haz aldığı ve dahil olmaktan mutluluk duyduğu etkinlikler çeşitli olunca fonksiyonel açıdan rekreatif etkinlikler de çoktur (Alanoğlu, 2020: 18). Bir başka deyişle rekreasyon çeşitleri, rekreasyonun felsefesi açısından bireyin kendini mutlu hissettiği her yerde ve pek çok şekilde yapılabilirdiği için sayısızdır (Karacabey, 2018: 34).

Fonksiyonel bakımdan rekreasyon türlerinde yapılan gruplamanın amacı, ulaşılmak istenen hedefler açısından rekreasyonu sınıflandırmaktır. Hem aktiviteleri gerçekleştirenler hem de bu bireylerin üzerlerinde yarattığı etkiler bakımından yapılan bir sınıflandırmadır (Kılıçman, 2020: 31). Fonksiyonel açıdan rekreatif etkinlikler bireylerin fizyolojik, güvenlik, psikolojik, sosyal veya kişisel tercihleri ve tatminleri açısından farklılıklar göstermektedir (Gül, 2014: 42).

Bu çalışmada asıl araştırılmak istenilen kişilerin tercih ettikleri rekreasyon aktivite türleri olduğundan, genel rekreasyon sınıflandırılması değil, fonksiyonel açıdan rekreasyon çeşitleri tercih edilmiştir.

Rekreasyon sınıflandırmasını, fonksiyonel açıdan on ana grupta incelenmek mümkündür. Bunlar:

2.8.1 Entelektüel Nitelikli Rekreasyon

Genel olarak yüksek eğitim ve kültür düzeyindeki bireylerin katıldıkları etkinliklere entelektüel nitelikli rekreasyon denilmektedir (Hacıoğlu, 2017: 36). Kocaeski vd. (2012)'ne göre; bireylerin, kişisel zevk hazlarını gerçekleştirmek üzere bilgi ve görülerini arttırmak ve buna bağlı olarak yaşam şeklini zenginleştirmek amacıyla bireylerin zorunlu çalışma zamanları dışında zihinsel olarak yaptıkları ve katıldıkları tüm etkinliklere denir (aktaran: Gül, 2014: 42).

Bireyler mevcut bilgi ve anlayışlarını arttırarak yaşamlarını zenginleştiren rekreatif aktivitelere katılmayı hedeflemektedir. Bu bireyler öğrenme ve zihin üzerine olan rekreatif aktivitelere yoğunlaşmaktadır (Tekin vd., 2017: 16).

2.8.2 Estetik Nitelikli Rekreasyon

Daha çok yüksek eğitim ve kültür düzeyli bireyler için söz konusu olan bu etkinlikler pasif nitelik içeren eylemleri barındırmaktadır. Etkin bir rekreasyondan hoşlanmayan bireyler için sanat etkinliklerini izleme, ünlü müzik yapıtlarını dinleme gibi eylemleri oluşturmaktadır (Karaküçük, Akgül, 2016: 64). Her yıl aralıksız olarak Antalya Side Antik Tiyatrosu'nda

düzenlenen Uluslararası Opera ve Bale Gösterilerini takip etmek estetik nitelikli rekreasyona örnektir (Ardahan, 2016: 27).

Estetik rekreasyon tıpkı entelektüel rekreasyon gibi genellikle geliri, eğitimi ve kültür düzeyi yüksek bireylerin katıldıkları boş zaman değerlendirme aktiviteleridir (Hazar,2014: 42). Bireyin içsel kaynaklarının gelişimi sonucunda ortaya çıkan mutluluk duygusu, kişiye serbest zamanı yaratıcı olarak kullanma imkânı sağlarken birey bu aktiviteyi gerçekleştirirken güzeli, doğruyu, estetik olanı arayış içindedir (Tekin, vd., 2017: 20).

Tiyatro, sinema, opera, resim ve müzik gibi birçok sanat dalından biri veya birkaçıyla, aktif veya pasif katılım gerçekleştirilen rekreasyon etkinlikleri olarak da tanımlanabilir (Günç, 2020: 20).

2.8.3 Sanatsal Nitelikli Rekreasyon

Sanatın birçok dalından biri veya birkaçı ile uğraşarak boş zamanın değerlendirilmesine sanatsal nitelikli rekreasyon denilmektedir (Karaküçük, Akgül, 2016: 61). Bu tip etkinliklere katılan bireylerin sanatsal becerileri gelişmekte ve artmaktadır (Karacabey, 2018: 34).

Başka bir tanıma göre, bireylerin boş zamanını değerlendirmek üzere; endüstriyel sanatlar, güzel sanatlar ve karma sanatlar olmak üzere üç ana kök üzerinde çeşitlendirdiği aktiviteler; bireyin etken, edilgen ve ettirgen biçimde katılmasına denilmektedir (Gül, 2014: 44). Bu aktivite türü bireylerin sanatsal görüş ve becerilerini geliştirici aktivitelerdir (Argan, 2007: 35). Müzik dinletilerine ve konserlere katılmak, sanat galerilerini ziyaret etmek bu tür etkinlikler arasında bulunmaktadır (Ardahan, 2016: 25).

2.8.4 Kültürel Nitelikli Rekreasyon

Kültürel nitelikli rekreasyon, kültürel yönden bilgi ve becerilerin geliştirilmesi için düzenlenen aktivitelere katılımı ifade etmektedir (Argan, 2007: 35). Birey bu aktivitelere katıldığında boş zamanını, eski sanat ve tarih eserlerinin, müzelerin gezilmesi ve diğer kültürel faaliyetlerle değerlendirmektedir (Karaküçük, Akgül, 2016: 61). Kütüphane ve elektronik kütüphane kullanımını teşvik seminerleri, koro grubu, enstrüman kursları,

çocuklar için spor, kültür ve sanat ağırlıklı yaz okulları, kültür temelli rekreasyon aktivitelerindendir (Kesim, 2016: 138).

Kültürel nitelikli rekreasyon aktivitelerinden bazıları şunlardır:

- Belediyeler, eğitim kurumları, dernekler, bilgi ve becerilerini artırmaya yönelik her türlü boş zaman değerlendirme faaliyetleri; el sanatları kursları, meslek kursları, yabancı dil kursu vb.
- Günübirlik ve turistik geziler; at gezisi, balon gezisi, fayton gezisi, çevre gezileri, turistik turlar vb.
- Sergi, festival, panayır, kutlama, şenlik, sanatsal etkinlikler (konser, tiyatro, opera, bale vb.), açılış kokteylleri gibi etkinliklerde aktif veya pasif olarak rol almak,
- Kütüphane faaliyetleri (araştırma yapma, gezici kütüphanelerden faydalanma vb.),
- Geleneksel yaşantı ve eğlence şekillerinin canlandırılması,
- Eğitsel oyunlar (sınıf oyunları, su oyunları sportif oyunlar, eğlence, sağlık amaçlı oyunlar vb.),
- Talih oyunları,
- Eğlence parklarındaki oyunlar,
- Katılanlarda şok, kasılma, korku yaratan oyunlar (ilkel toplumlardaki dinsel danslar ve gösteriler, salıncak, korku tüneli vb),
- Bilgisayar oyunları vb. (Hazar, 2014; 45-46).

2.8.5 Turizm Nitelikli Rekreasyon

Turizm kavramı Latince dönmek, çevreyi dolaşmak, geri dönmek anlamına gelen “tornus” kelimesinden türemiştir. Sürekli yaşanan yer dışında ticari kazanç dışı sebepler ile yapılan, en az yirmi dört saat süren veya en az bir gece konaklamadan oluşan geçici seyahat ve konaklamaların ortaya çıkardığı ekonomik ve sosyal nitelikli tüketim olayı ve ilişkiler bütününe turizm denir (Usta, 2014: 1-7).

Turistik rekreasyon ise kişilerin boş zamanlarında merak ettikleri bir bölgeye giderek burada dinlenmek, eğlenmek ve sportif aktivitelere katılmak üzere turistik işletmeler tarafından

verilen hizmetlere katılım sağlamasına denilmektedir (İnce Akalın, 2020:9). ‘Turistik boş zaman değerlendirmesi’ de denilebilir (Hazar, 2014: 46). Bir başka tanımla, tatil amaçlı seyahat türlerini içeren rekreatif aktivitelerdir (Ardahan, 2016: 25). Turizm rekreasyonel bir eylemdir, bu yüzden birbirinden ayrı düşünülmeden değerlendirilmelidir (Ardahan, 2017: 167).

Turizm nitelikli rekreasyon, turistin seyahati süresince;

- Yat gezilerine katılmak,
- Animasyon aktivitelerine katılmak,
- Eğlence gecelerine katılmak,
- Kutsal yerleri ziyaret etmek,
- Destinasyon bölgelerinde spor yapmak,
- Doğal ve kültürel yerleri görmek vb. gibi aktiviteleri içermektedir (Hazar, 2014: 46).

2.8.6 Sağlık ve Terapi Nitelikli Rekreasyon

Sağlığı korumak ve tedavi etmek amacıyla yapılan boş zaman değerlendirme etkinliklerine sağlık ve terapi nitelikli rekreasyon denir (Hazar, 2014: 42). Bireylerin daha çok, sağlıklı olma amacıyla spor ve termal aktivitelere katılımı ile ilgilidir (Argan, 2007: 35). Kişilerin bozulan fiziksel veya mental sağlığını tedavi etme, iyileştirme veya sağlığı koruma amacıyla yapılan aktivitelerdir (Günç, 2020: 19). Sağlık rekreasyonu; bireylerin genel sağlığında oluşan problemlerin tedavisi için uğraşılan, bireylerin sağlıklı yaşamlarına yardımcı olmayı ve kaliteli yaşam elde etmeleri üzerine odaklanan rekreasyonun bir alt dalıdır (Ardahan, 2016: 28-29). Sağlıklı beslenme ve kilo verme seminerleri, stres yönetimi seminerleri, bahis oyunları, alkol ve sigara bağımlılığı giderici projelere katılım gibi faaliyetler sağlık temelli etkinliklere örnektir (Kesim, 2016: 138). Türk hamamı, termal ve kaplıca turizmi, rehabilitasyon merkezlerinde yapılan aktiviteler de örnek olarak gösterilmektedir. (İnce Akalın, 2020: 9). Sportif faaliyetler sağlık rekreasyonu içerisinde değerlendirilse de sağlık nitelikli rekreasyon yalnızca sportif aktiviteleri değil, termalizm, uvalizim, masaj gibi sportif olmayan aktiviteleri de kapsamaktadır (Günç, 2020: 19).

Terapi (Teröpatik) rekreasyonunda; yaşlı, hasta, sınırlı-kısıtlı kişiler ve bakıma muhtaç bireylere yardımcı olmak amacıyla tedavi, eğitim ve rekreasyon servisleri kullanılmaktadır. Bu sayede onların sağlığını, fonksiyonel yeteneklerini, özgürlüğünü ve yaşam kalitesini arttırmak amacıyla bu kişilerin boş veya serbest zamanını efektif bir biçimde kullanmayı öngörmektedir (Ardahan, 2016: 29). Sosyal, kültürel ve sağlık amaçlı rekreasyon programları hazırlayanlar; kâr amacı olmayan yaşlılar, engelliler, kimsesiz çocuklar, vakıf ve vakıf amaçlı hizmet veren kuruluşlardan oluşmaktadır. Bu faaliyetlerde sosyal uyum, davranış geliştirme, eğlenme, rehabilitasyon gibi hizmetlere öncelik verilmektedir (Karaküçük, Akgül, 2016: 63).

2.8.7 Sosyal Nitelikli Rekreasyon

Bireyler arası beşerî ilişkiler kurma veya beşerî ilişkileri kuvvetlendirmeye yönelik etkinliklere sosyal nitelikli rekreasyon denilmektedir (Hazar, 2014: 42). Toplumsal etkileşim içerisinde bulunarak sosyalleşmenin temel alındığı rekreatif aktivitelerdir (Günç,2020,19). Bu aktivitelerde temel amaç, sosyal ilişkiler kurmak ve sosyalleşmektir (Karacabey, 2018: 34). Genellikle bireyler arkadaş ve akranlarıyla birlikte olmaktan hoşlanırlar. Bu gibi samimi ortamlar toplumsal ruhu, arkadaşlığı ve paylaşımı geliştirmektedir (Tekin vd., 2017:15).

Sosyal nitelikli rekreatif etkinlikler, çeşitli bireylerin bir araya gelerek yemek yemesi gibi eylemleri içermektedir. Bu tip eylemler gelir düzeyi arttıkça artmaktadır. Yani gelir düzeyi ile doğrudan ilişkilidir (Karaküçük, 2005: 79). Ayrıca bireylerin eğitim düzeyleri, kültür seviyeleri, hayat görüşleri dikkate alınarak düzenlenebilen etkinliklerdir (Ardahan, 2016: 27). Kutlamalar, yemekli toplantılar, akraba ve arkadaş ziyaretleri sosyal nitelikli rekreasyona örnek etkinliklerdir (Hacıoğlu, 2017: 36)

2.8.8 Sportif ve Fiziksel Nitelikli Rekreasyon

Aktif spor yaparak veya pasif şekliyle seyirci, taraftar, yönetici ya da başka bir şekilde, boş zamanın sportif etkinlikler ile değerlendirilmesine sportif nitelikli rekreasyon denilmektedir (Karaküçük, Akgül, 2016: 61). Bireylerin mesleki amaçları dışında, boş zamanlarında; sağlık, eğlence ve kişisel tatmin amaçlı, etken veya edilgen katılabildikleri her türlü sportif faaliyetlerdir. Sokakta veya stadyumda yapılabilen, münferit veya grupsal tüm sportif

aktiviteleri kapsamaktadır (Gül, 2014: 48). Spor, insanların hayatında olumlu ruhsal ve fiziksel değişikliklere neden olmaktadır. Bu değişim rekreatif aktivitelere katılım ile mümkün olmaktadır (Ardahan, 2016: 25-26). Egzersizler, aktif oyunlar ve açık alan etkinlikleri bireylerin yaşamında önemli rol oynamaktadır. (Tekin vd., 2017: 15). Sporun toplumda yaygınlaşmasına katkıda bulunan kişi ve kuruluşlarda sportif faaliyetler içerisinde yer almaktadır. Örneğin, işi dışında çocuğunun okulunda gönüllü olarak basketbol koçluğu yapan bir baba da sportif bir aktivite içerisinde (Çalık, 2019: 52).

Açık veya kapalı alanlardaki aktivitelere örnek olarak; yüzme, rafting, dağ sporları ve fiziksel beceri oyunları verilebilir. Bu gibi aktif olarak katılımı ifade eden rekreasyon türüne fiziksel nitelikli rekreasyon denir (Argan, 2007: 35). Bu aktiviteler oldukça masraflıdır. Yüzme havuzu, spor tesisleri gibi alanları toplumda daha fazla bireyin faydalanacağı hale getirmek bu büyük masrafı azaltmaktadır (Karaküçük, 2005: 79). Fiziksel nitelikli rekreasyonda aktif / etken katılım şarttır. Fitness ve egzersiz ağırlıklı etkinlikler, sportif beceri kursları, sportif turnuvalar, açık hava ve doğa sporları, aktif yaşam organizasyonları spor ve fiziksel temelli aktiviteler örnek olarak verilebilmektedir (Kesim, 2016: 138).

2.8.9 Ticari Nitelikli Rekreasyon

Herhangi bir rekreatif faaliyetin, etkinliğin ya da hizmetin; özel, kamu veya gönüllü sektör tarafından tedarik edilerek belirli bir ücret karşılığında rekreasyon müşterisine ulaştırılmasına ticari rekreasyon denir (Şimşek, 2018: 19). Birey serbest zamanlarında etkinliği düzenleyen dernek, kulüp vb. yerlere üye olup gidebileceği gibi bu aktivitelere ücret ödeyerek de katılabilmektedir (Ardahan, 2016: 26).

Başka bir tanıma göre ise, ticari amaçlı organizasyonların düzenlediği, katılımcıların belli bir ücret karşılığında katıldıkları rekreatif aktiviteler ticari rekreasyon faaliyeti kapsamında değerlendirilmektedir (Günç, 2020: 20). Bireylerin rekreatif ihtiyaçlarını karşılayabileceği ücretsiz hizmet sunan kuruluşlar olacağı gibi bizzat satın alarak katılım gösterdiği rekreasyonel aktiviteler bulunmaktadır. Ticari rekreasyon ise bu aktiviteleri kâr amaçlı satan kurum ya da kuruluşların faaliyetlerini ifade etmektedir. (Kaya, 2020: 24-25). Bu tür

hizmetler rekreatif etkinliğe katılan bireye büyük kolaylıklar sağlamaktadır (Karaküçük, 2005: 78).

Kâr elde etme amacıyla, boş zaman tüketicilerine yönelik değişik programlar uygulayan ticari rekreasyon kuruluşları, gelişimini sağlamak ve devam ettirebilmek için risk alma ve sürekli yeni, değişik ve cazip rekreasyonel uygulamaları bünyelerine dahil etme zorunluğu taşımaktadırlar. Ayrıca rekabet, bu sektör ve kuruluşları canlı, değişimci ve yenilikçi kalmaya zorlamaktadır (Karaküçük, Akgül, 2016: 62). Bu duruma at yarışları, talih oyunları, buz pateni, su altı dalış eğitimi, rafting, yabancı dil kursları, fitness merkezleri, sağlık merkezleri, yoga ve aerobik salonları, golf kursları, zindelik merkezleri, raket sporları örnek olarak sunulabilir (Hacıoğlu vd., 2017: 35; Karaküçük, Gürbüz, 2007: 39; Tekin vd., 2017:16).

Ticari rekreasyon, kamusal ve ticari olmak üzere iki sınıfta incelenmektedir. Kamusal ve ticari rekreasyon arasındaki farklar şunlardır:

- Kamusal rekreasyon, toplum için fayda sağlarken; ticari rekreasyon, amaç ve iş anlamında fayda sağlamaktadır.
- Kamusal rekreasyonda bireylerin iyi olma durumu için hizmet sağlanırken, ticari rekreasyonda iş anlamında sorumluluklar gözetilerek hizmet verilmektedir.
- Kamusal rekreasyonda vergiler önemliyken, ticari rekreasyonda sermaye ve çeşitli finansal unsurlar önemlidir.
- Kamusal rekreasyonda belediyeler ve yerel yönetimler varken, ticari rekreasyonda özel yönetimler bulunmaktadır (Crossley vd., 2012) (Şimşek 2018:13'den aktarılmıştır).

2.8.10 Gönüllülük Esasına Dayanan Rekreasyon

Toplumsal sorumluluk kapsamında her yaştan bireyin kamu ve özel girişimciler tarafından desteklenen vakıf, dernek, STK vb. kuruluşların yapmış olduğu tüm çalışmalarda, kendilerine ayırdıkları boş zaman dilimlerinde, herhangi bir ücret karşılığı olmaksızın, gönüllülük esasına dayalı yaptıkları rekreatif faaliyetlere gönüllülük esasına dayanan rekreasyon denilmektedir (Gül, 2014: 48).

Hastalar, sınırlı ve kısıtlı bireyler ve ileri yaş gruplarına hitap eden bu programın amacı; fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal sorunları olan bireylerin gelişimlerini, kendilerini ifade edebilmelerini sağlayacak programları yaşama geçirmektir. Ağırlıklı olarak engelli bireyler için kullanılmaktadır. Bu programlarda sınırlı ve kısıtlı bireylerin fiziksel, ruhsal ve zihinsel aktivitelerini iyileştirerek, yeni fiziksel ve sosyal beceriler kazanmalarını daha sonrasında ise rekreasyonel aktivitelere bağımsız katılabilmelerini sağlamak hedeflenmektedir (Karaküçük, Akgöl, 2016: 63).

Kimsesiz hasta bireylere evde bakım hizmetinde veya ziyaretlerinde bulunmak, huzur evlerine gönüllü hizmet vermek gibi aktivitelerdir (Kesim, 2016: 139).

Bu çalışmada bireyin sahip olduğu enneagram kişilik tipinin fonksiyonel rekreasyon tercihine etkisi araştırılmıştır. Rekreasyon kavramından sonra ise enneagram kavramı, tarihi kişilik türleri gibi konular yer almaktadır.

3. ENNEAGRAM KAVRAMI

3.1. Enneagram Tanımı

Kelime anlamı ‘dokuz kişilik tipi’ olan enneagram, Latince *enne* (dokuz) ve *agram* (çizgi) kelimelerinden türemiştir (Keskin, 2019: 27). Enneagram dokuz farklı kişiliğin (Tip 1 - mükemmeliyetçiler, tip 2 - yardımseverler, tip 3 - başarılar, tip 4 - bireyciler, tip 5 - araştırmacılar, tip 6 - sadık sorgulayıcılar, tip 7 - hevesliler, tip 8 - meydan okuyanlar, tip 9 - barışçılar) her birinin karakteristik, zihinsel, duygusal ve davranışsal kalıplarını tanımlamaktadır (Maitri, 2018: 21). Bu sistem, kategorik olarak sınıflandırılmış dokuz kişilik tipini ve bunların birbiriyle olan sağlıklı, ortalama ve sağlıklı davranışlarını, karmaşık ilişkilerini inceleyen bir kişilik tipi modelidir (Erçin, 2018: 21).

Enneagram kişiliklerinin dokuz farklı tipte incelenmesi öğretinin temelini oluşturmaktadır (Keskin, 2019: 27). Bir daire, dairenin üzerindeki dokuz nokta ve bu noktaların birbirleriyle olan ilişkilerini gösteren bir şeması bulunmaktadır (Daniels, Price, 2016: 26). Enneagram hem geometri hem de matematik açısından kesinlikle benzersiz bir figürdür ancak esas olarak bu benzersizlik, sembolik bakış açısından ötürüdür (Bernier, 2003: 147). Model kişilik tipini ortaya çıkaran güçlü, isabetli ve dinamik bir sistemdir (Daniels, Price, 2016: 15).

Her bireyin bu dokuz farklı kişilik tipinden birine ait olarak doğduğu varsayılmaktadır. Ait olduğu tip; bireyin özünde bulunan baskın özellikleri, duyguları, motivasyon kaynakları, doğru ya da yanlış davranışları, iyi ya da kötü alışkanlıkları ortaya koyar. Bu teoriye göre bireyler, yıllar içinde olgunlaşıp yeni özellik ve huylar edinse de temelde birçok özelliklerini yaşamlarının sonuna dek korumaktadırlar (Şahin, vd., 2020: 150). Yani modele göre her insan bir psikolojik çekirdekle dünyaya gelir ve sahip olunan bu çekirdek yapının temel özellikleri hayat boyu değişmemektedir (Acarkan, 2019: 43). Yani enneagram, her insanın bir özü olduğunu öne sürer (Keskin, 2019: 27). Fakat enneagram modeli; psikolojik gelişim veya gerilemeyi öngörüp yorumlayabilirken, sabit ve katı bir kategori öngörmemektedir (Acarkan, 2019: 46). Enneagramın dinamik yapısı, yani sürekli hareket halinde olması, bireyi gerçek benliğine götürmektedir (Keskin, 2019: 27).

Çağdaş enneagrama göre saf bir özle doğan insan, dokuz kişilik tipinden birini baskın olarak kendinde taşısa da sosyalleşme sürecinde kendine bir kişilik örüntüsü oluşturur (Keskin, 2019: 6). Enneagram, kişiliğimizin yapısında var olan tikanıklıkları aşmamızı sağlayabilecek bir haritadır (Riso, Hudson, 2018: 10).

3.1.1. Enneagram Tarihi

Enneagram, kişilik eğilimlerinin, yüksek bir bilinç seviyesine ulaşıldığında ortaya çıkan yeteneklerin bir göstericisi ve öğreticisi olarak kabul edilen sözlü bir öğretiyi geleneğinin parçasıdır (Palmer, 2014: 17). Enneagramın tarihi kökleri Orta Asya sufi geleneğine dayanmaktadır (Keskin, 2019: 25). Sufiler ve İslam bilginleri tarafından bilinip dilden dile aktarıldığı bilinmektedir (Acarkan, 2019: 42). Bundan dolayı enneagramın yazılı tarihi bulunmamaktadır (Palmer, 2014: 19). Bu sistem anonim bir sistem olup köklerinde bütün medeniyetlerin izi bulunmaktadır (Acarkan, 2019: 42).

Enneagram tarihçesi hakkında çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bazı kaynaklara göre kişilik tarzları enneagramı, eski bilge geleneklerin modern bir sentezi olmakla birlikte bu sistemi bir araya getiren kişi Oscar Ichazo'dur (Riso, Hudson, 2018: 37). Enneagramın bugünkü şekline dönüşmesini sağlayan, dokuz kişilik tipine ayıran ve bunları geliştiren yine Oscar Ichazo'dur. (Keskin, 2019: 25). Ichazo, bu öğretiyi, bir gizem okulu olan Sarmouni Kardeşliği'nden öğrenmiştir (Palmer, 2014: 12). Bu kuramı oluştururken Batı'nın tasavvufi ve felsefi geleneği olan dokuz ilahî şekil fikrini kullanan Ichazo, bu fikri geliştirirken tasavvufi Musevilikten ve özellikle Kabala öğretilerinden etkilenmiştir (Riso, Hudson, 2018: 40).

Bolivyalı sufi Oscar Ichazo, enneagramı içsel bir deneyim haritası olarak kullanmaktadır (Maitri, 2018: 24). Enneagram modeli 20. yüzyılın ikinci yarısında Oscar Ichazo ve psikiyatr Claudio Naranjo'nun katkılarıyla yazılı hale getirilmiş ve geniş kitlelere duyurulmuştur (Acarkan, 2019: 42). Yani günümüzde insanların aşına olduğu enneagramlar; köklerini Ichazo'nun öğretilerinden alan, Naranjo tarafından özenle ve ayrıntılı olarak hazırlanıp geliştirilen, insan ruhunun deneyimiyle alakalı olanıdır (Maitri, 2018: 26). Onlara göre enneagram sisteminin temelinde sezi ve anlayışlar yer almaktadır (Riso, Hudson, 2018:

17). Enneagram, çeşitli tinsel ve metafizik geleneklere dayanmasından ötürü çeşitli dinlere ve dini ifadelerle uyarlanabilir fakat dini değildir (Riso, Hudson, 2018: 15-16).

Bazı kaynaklara göre ise enneagram terimini ortaya atan kişi manevi Doğu öğretilerinin, modern Batılılar tarafından kullanılması için uyarlanmasına öncülük eden George Ivananovich Gurdjieff'dir (Palmer, 2014: 26). Kars doğumlu Osmanlı vatandaşı olan G. O. Gurdjieff'in, enneagram öğretisini Batı'ya getiren kişi olduğu konusunda fikir birliği bulunmaktadır. Enneagram bilgisini, Orta Asya'da bulunan tasavvuf büyükleri ile tanıştığı Babil'de öğrendiğini "Önemli İnsanlarla Karşılaşmalar" eserinde yazmıştır (Keskin, 2019: 25). O da Ichazo gibi enneagramı Orta Asya'daki mistik bir tarikat olan Sarmoung Kardeşliği'nden öğrendiğini aktarmaktadır (Maitri, 2018: 22).

3.1.2. Enneagram Kullanım Yerleri

Enneagram sadece, bireyin kendini tanımasını ve anlamasını değil, başka insanları tanımayı ve anlamayı sağlamaktadır. Bireylerin özel hayatında, uygun eş seçimi için kullanılabilirken; iş dünyasında, çalışanlarla ilgili kararlar alınmasında kullanılan bir yöntemdir (Maitri, 2018: 22).

Enneagram; meslek seçimi, kültür ve sanat, reklamcılık, turizm, hukuk, askeri, psikoloji, yönetim ve liderlik, satış ve müşteri ilişkileri, insan kaynakları, güvenlik birimleri, eğitim sektörü, sağlık sektörü, koçluk, aile-çocuk ebeveyn eğitimi gibi birçok yerde kullanılmaktadır (Keskin, 2019: 10-16). Yani sadece kişinin kendisine yardımı konusunda değil tedavi, eğitim, iş yaşamı, yakın ilişkiler gibi birçok alana katkıda bulunmaktadır (Riso, Hudson, 2018: 24).

3.1.3. Enneagram Öğretisinde Üç Temel Merkez

Enneagram öğretisine göre kişilik tipleri insan vücudunda bulunan üç temel algılama merkezine dayanmaktadır (Keskin, 2019: 27). Bu üç temel algılama merkezi; zihinsel merkezli (korku baskın), duygusal merkezli (sevgi baskın) ve fiziksel merkezli (öfke baskın) kişilik tipleridir. Bunlara sırasıyla baş, kalp ve karın merkezleri de denilmektedir (Riso, Hudson, 2018: 29). Her kişilik tipi, özde 3 temel merkeze dayanıyor olsa da her tipin

kendisine özgü tutum ve davranışları, savunma biçimleri, tepkileri, empati dereceleri ve güdülenme yöntemleri vardır (Keskin, 2019: 27-33). Dokuz tarz, gelişigüzel değil, insan zihninin bir işlevi veya merkeziyle ilgilidir (Riso, Hudson, 2018: 29).

Şekil 3.1. Enneagram Sistemi (Erçin, 2018: 21).

Enneagram modeli insanlara uygulandığında merkez üçgen, 3 temel saplantı olduğunu göstermektedir. 8-9-1 içgüdü merkezli, 2-3-4 duygu merkezli, 5-6-7 ise zihin merkezli olarak sembole yerleşmektedir (Keskin, 2019: 29).

3.1.3.1. Fiziksel Merkezdekiler: Tip 8-9-1 (Davranış-Eylem-Beden)

8-9-1 tipleri içgüdüsel üçlüsündedir (Riso, Hudson, 2018: 31). Uygulama konusunda oldukça iyi olan fiziksel merkezli insanlar, zihinsel aktivitelerde istekli değildirler (Keskin, 2019: 33). Bu tipler dünyayı fiziksel duyular, kinestetik zekâ ve içgüdüsel sezgi gibi fiziksel zekanın filtrelerinden geçirerek algılama eğilimindedir (Daniels, Price, 2016: 98). Onlar için mekân önemlidir (Keskin, 2019: 33). Fiziksel merkezdeki kişilik tipleri harekete geçmek için gereken enerjiye ulaşmak, ne kadar güç kullanmak gerektiğini ayırtmak ve 'ayaklarım yere sağlam basıyor.' hissini kazanmak amacıyla bu merkezi kullanmaktadır (Daniels, Price, 2016: 98).

3.1.3.2. Duygusal Merkezdekiler: Tip: 2- 3 -4 (Duygu-Arzulamak-Kalp)

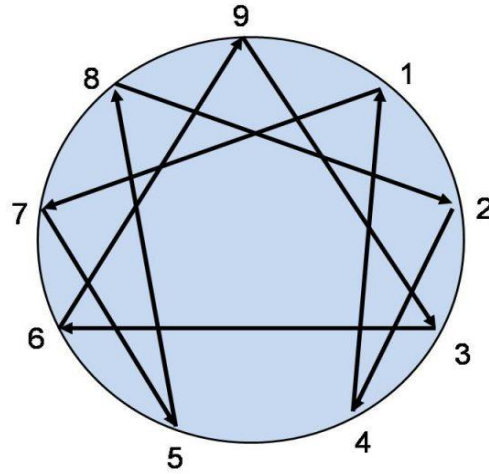
Sezgisel olan duygusal merkezli bireylerin duyguları ve hisleri birinci derecede yer almaktadır (Keskin, 2019: 33). 2-3-4 tipleri, hissetme üçlüsündedirler (Riso, Hudson, 2018: 29). Bu tipin önsezileri akıl ve mantıktan daha öndedir (Keskin, 2019: 33). Varlıkları ve yükümlülükleri, kalp konuları ile bağdaştırmaktadırlar (Riso, Hudson, 2018: 29). Dünyayı duygusal zekânın filtresinden geçirerek algılama eğilimindedirler. Çevresindeki insanlarla bağlantıda olduklarını göstermek için onların ruhsal ve duygusal durumunu yakından takip etmektedirler. Kişilik tipleri; eş duyum, anlayış, merhamet ve şefkat gibi duygulara bağlı özelliklerini geliştirebilmek için bu merkezi kullanmaktadırlar (Daniels, Price, 2016: 97).

3.1.3.3. Zihinsel Merkezdekiler: Tip 5-6-7 (Mantık - Kavramsallaştırma - Analitik Düşünme)

5-6-7 tipleri, düşünme üçlüsündedir (Riso, Hudson, 2018: 29). Mantıklı olan zihinsel merkezli bireyler sürekli kavramsallaştırma eğilimi içindedirler (Keskin, 2019: 34). Dünyayı zihin süzgecinden geçirerek algılamaya çalışırlar (Daniels, Price, 2016: 98). Bu merkezdekilerin sorgulama ve sentez yetenekleri vardır (Keskin, 2019: 34). Bu tipler hikmet, bilgi, önsezi sahibi ve düşünceli bir birey olmak için bu merkezi kullanmaktadır (Daniels, Price, 2016: 98).

3.2.4. Enneagramın Şekli

Enneagramın bir daire, dairenin üzerindeki dokuz nokta ve bu noktaların birbirleriyle olan ilişkilerini gösteren bir şeması bulunmaktadır (Daniels, Price, 2016: 26). Bu çember, dokuz tipi simgeleyen dokuz parçaya bölünmüştür (Riso, Hudson, 2018: 32). Her bir kişilik tipi sembolleşme ile gösterilmekte ve her noktayı bir kişilik tipi oluşturmaktadır (Keskin, 2019: 28). Bu şekil içerde dokuz, altı ve üç noktalarını birleştiren bir iç üçgen; dış tarafta ise bir, dört, iki, sekiz, beş ve yedi noktalarını birleştiren bir şekilden oluşmaktadır (Maitri, 2018: 47). Yani enneagram şeklinin, matematik kanunlarına dayalı bir bilgi temeli bulunmaktadır (Keskin, 2019: 28).

Şekil 3.2. Geleneksel Enneagram Şekli

Şekil 3.2’de, dokuz (9) tepe noktaya işaretlendikten sonra saat yönünde, eşit aralıklar ile 1’den 8’e kadar rakamlar yazılır. Daha sonra bu rakamlar ikişer ikişer gruplandırılır. Bu gruplandırma ise 1’in 7’ye bölünmesiyle elde edilen rakamların sırasıyla oluşur. 1-4, 4-2, 2-8, 8-5, 5-7 ve 7 ile tekrar 1 gruplandırarak birleştirilir ve daha sonra iç üçgen 3’ ten 9’a, 9’dan 6’ya ve 6’dan 3’e çizgi ve oklarla birleştirilerek enneagram şekli oluşturulmaktadır (Keskin, 2019: 32). Her bir kişilik tipi rakamlar ile sembolize edilmektedir fakat rakamların bir işaret olmaları dışında herhangi bir anlamları yoktur. Rakamlar iyi veya kötü herhangi bir değerlendirmeye veya derecelendirmeye sahip değildir (Acarkan, 2016:29).

3.2.5. Enneagramda Stres ve Güvenlik Durumu

Enneagram şemasında stres ve güven noktaları denilen hareketler bulunmaktadır. Bir tipe mensup birey; güven durumunda hangi noktaya hareket eder, stres durumunda hangi noktaya hareket eder, bu esnada sergiledikleri davranış ve tutumlar nelerdir gibi bilgilere bu şemadan ulaşmak mümkündür (Keskin, 2019: 28). Sahip olunan kişilik tipi, kişinin günlük yaşantısında karşılaştığı tüm durumlara çözüm bulamayabilir. Bu gibi durumlarda birey diğer kişilik tiplerinin özelliklerine ihtiyaç duymaktadır. Kişi, kendisini hayatının stabil seyrinden daha fazla bir güven ortamında hissettiğinde güven noktasına, normal hayattan daha fazla stresle karşılaştığında ise stres noktasına gitmektedir (Şahin vd., 2020: 151).

Stres hattı bireyin kaldıramayacağı yoğun bir stresle karşı karşıya kaldığında, ana tipinden farklı olan bir tipin sağlıklı düzeyindeki halini sergilemesine denilmektedir. Birey stres hattındayken davranışını gösterdiği tipin sağlıklı düzeydeki hal ve tavırlarını sergiler. Bu süreçte gösterdiği hal ve davranışlar aslında bireyin en hoşlanmadığı hal ve davranışlardır (Acarkan, 2016: 56).

Birey korkularından kısmen veya tamamen ayrıldığında veya temel arayışını karşıladığında ana tipinden farklı olan bir tipin sağlıklı düzeyine erişir. Buna rahat hattı denilmektedir. Birey rahat hattında ana tipinden farklı bir tipin sağlıklı düzeydeki hal ve davranışlarını sergiler. Bu süreçte gösterdiği hal ve davranışlar bireyin aslen en çok ihtiyaç duyduğu ve kendisini tamamlayıp geliştirecek olan hal ve davranışlardır (Acarkan, 2019: 55).

3.2.6. Enneagram Kanatları

Bir enneagram tipinin her iki tarafındaki noktaları ifade etmesine enneagram dilinde kanatlar denilmektedir (Maitri, 2018: 388). Enneagramda ilişkili tiplerin ilişkisi, kanatlar olarak nitelendirilmektedir. Bunlar enneagram şeması üzerindeki kişilik tipimizin her iki tarafına düşen kişilik tipleridir. Örneğin; bir bireyin kişilik tipi, Tip 3 başaran ise kanatları Tip 2 yardımsever ve Tip 4 bireyci olacaktır. Enneagram teorisine göre bireyin sahip olduğu kişilik tipi, kanatların birinin ya da her ikisinin de etkisi altındadır (Daniels, Price, 2016: 29).

Kanat kuramı, enneagram kuramları içinde en çok sorgulanan konudur. Bu konu hakkında çalışan bazı yazarlar kanat olduğuna inanmazken, bazıları bir kanadın üstünlüğüne inanır, bazıları ise iki kanadın etkili olduğunu ileri sürmektedir. Enneagramda saf bir tarz yoktur. Ana tarzının her iki yanında bulunan “kanat” denilen tarzlardan birinin karışımıdır. Bireyin sahip olduğu kanat tarzı, ana tarzı başka ruhsal işlevlerle besler; bu işlevler asıl tarzları bazen tamamlarken, bazen de aksi yönde etkilemektedir (Riso, Hudson, 2018: 32). Bu açıklamada görüldüğü gibi; Don Riso, bir bireyin enneagram tipini kanatların bir karışımı olarak görmek yerine, kanatlardan birinin en baskın olduğunu belirtmiştir. Bu durumu baz alarak baskın kanada dayanan bir alt tipler şeması geliştirmiştir. Bu şemaya göre kanat yaklaşımında üç değil, iki nokta kullanılmaktadır. Başka bir araştırmacı Naranjo’nun teorisine göre; her bir ennea tipi, kanatların ortak noktasıdır (Maitri, 2018: 388).

Bireyin, aynı tipteki diğer bireylerden belirli bir şekilde ayırt edilmesinin sağlanması; kanatların, kişilik tiplerini belirli oranda etkilemesiyle olmaktadır. Tipler bağlı oldukları kanatların ikisinden de etkilenmektedirler. Bir bireyde kanatların biri daha baskın olabilir fakat diğer kanadın potansiyel etkisi göz ardı edilmemelidir. Aynı tipteki bireyler ortak kaygı ve saplantılara sahip olsalar da kanat etkisiyle birbirinin aynısı değildirler (Palmer, 2014: 64). Kanat etkisi; bir tipin, komşu tiplerinden, özellikle birinden daha fazla etkilenerek baskınlık derecesine göre onun özelliklerinden de taşınması anlamına gelmektedir (Aca, 2020: 21).

3.2.7. Enneagram Kişilik Tipleri

Enneagram modelinin genel yaklaşımı ve bilimsel çalışmalarına göre doğuştan getirdiğimiz ve kişiliğimizin temelini oluşturan bir çekirdek yapıımız bulunmaktadır. Modelde dokuz temel çekirdek, yani her biri rakamla sembolize edilen 9 farklı tip bulunmaktadır. Bu tipler birbirinden üstün değildir ama farklılardır. Her bir mizaç tipinin kendine özgü olumlu özellikleri ve potansiyel risklerinin yanı sıra, her tipin temel bir yönelimi, ihtiyacı ve arayışı bulunmaktadır (Acarkan, 2019: 16).

Enneagramı diğer kişilik tipolojilerinden ayıran en önemli unsurlardan biri durağan olmaması, dinamik bir sisteme sahip olmasıdır. Çemberin içindeki çizgilerle dokuz tarz birbirine özel bir şekilde bağlıdır (Riso, Hudson, 2018: 24). Enneagram modeli katı ve sabit bir kategori öngörmeyen, tam aksine, bireyin psikolojik gelişimi veya gerilemesini öngörerek yorumlayabilen dinamik ve açık uçlu bir sistemdir (Acarkan, 2019: 47).

Enneagram öğretisinin temelini oluşturan dokuz tip, kişilerin mizaçlarında bulunan baskın niteliklerin, motivasyon kaynaklarında, temel duygularında ve doğru-yanlış davranışlarında görülmesini sağlamaktadır (Keskin, 2019: 27). Her tipin sahip olduğu genel özelliklerinin yanı sıra sağlıklı durumdaki tipin ideallerini ve sağlıklı durumdaki tipin sorunlarını ortaya koymaktadır (Erçin, 2018: 22).

Her birey dokuz tipten birinin baskın özellikleriyle dünyaya gelmektedir fakat enneagramın, kişilik tiplerini ön plandaki sıfatlar ile tanımlayan yaklaşımı sınırlandırıcıdır. Örneğin, Enneagram'da "Reformcu" olarak adlandırılan Tip 1 kişilik, bu mizaca sahip her bireyde

reform özelliği yerine mükemmeliyetçilik, idealistlik gibi diğer sıfatlar daha ön planda olabilmektedir (Demirel Yılmaz vd., 2014: 397).

3.2.7.1. Tip 1- Mükemmeliyetçiler

Reformcu, ilkeli, amaçlı ve kontrollü olan Tip 1'ler kusursuzluk arayışında olan mükemmeliyetçi ve idealist tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). Kendisini ve başkasını eleştiren, hata yapma korkusuyla işleri ağırdan alan, ahlaki açıdan kendini üstün hisseden ve tek bir doğrunun olduğuna inanan kişilik tipidir. Mükemmeliyetçiler, gereklilik kipini (-meli,-malı) çok kullanmaktadırlar (Palmer, 2014: 60). Birincil endişeleri ise: “Sorun nedir? - İdeal olan nedir?” sorularıdır (Lyleson, 2015: 31). Kazım Karabekir, Mehmet Akif Ersoy, Kanuni Sultan Süleyman Tip 1'lere örnek olarak verilebilir (Keskin, 2019: 40).

Mükemmeliyetçilerin kanat tipleri, Tip 9 barışçılar ve Tip 2 yardımseverlerdir. Kanat etkisini Tip 9'dan alan Tip 1'ler iletişimlerinde mesafeli, ciddi ve temkinlidirler. İlişkilerinde sakin, dengeleyici ve uyumluyken, duygularını ifade etme ve tepki verme konusunda kontrolcüdürler (Acarkan, 2019: 65-66). Kanat etkisiyle daha uyumlu, sakin ve daha az müdahaleci olan mükemmeliyetçiler yenilik ve değişimlere karşı tutucu ve inatçılarıdır (Keskin, 2019: 39).

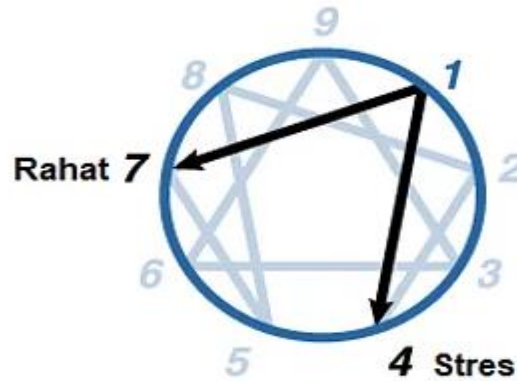
Kanat etkisini Tip 2'den alan Tip 1'ler ise daha girişken ve ilişkilerinde duygusal paylaşıma önem veren tiplerdir. Genel olarak sıcakkanlı ve sahiplenicidir. Mantık ve akıl temelinde ilgi, sevgi ve sahiplenme konusuna önem vermektedirler (Acarkan, 2019: 66). Etrafındaki bulunan kişileri yönlendirme eğilimlidirler ve o kişilere çok fazla müdahalede bulunmaktadırlar (Keskin, 2019: 39). Bu kişiler kendilerini şişirir ve büyüklük taslarlar (Maitri, 2018: 390).

Tip 1'ler rahat hattayken Tip 7 heveslilere, stres hattındayken Tip 4 bireycilere yönelmektedir.

Rahat hatta Tip 7'ye yönelen mükemmeliyetçiler gerçeği kusurları ile kabul eder, rahat daha verimli olurlar, bu sayede umutsuzlukları azalır ve kendilerini yaşam akışına bırakırlar (Riso, Hudson, 2018: 140).

Stres hattındayken Tip 4'ün sağlıksız davranışlarını gösteren Tip 1'ler çaba ve gayretlerinin boşa gitmiş olduğunu düşünerek her şeyi boş verme eğilimine geçiş yaparlar. Bu süreçte kederli, ümitsiz ve pasifize olmaktadır (Acarkan, 2019: 69). Çalışmaları, çabaları ve idealleri takdir edilmemeye başlayınca Tip 4 gibi düşkünlüklerine dalarlar ve kendi değerlerinin dışına çıkan mükemmeliyetçiler bu süreçte kendilerini dışlanmış ve anlaşılmamış hissetmeye başlarlar (Riso, Hudson, 2018: 140).

Tip 1'ler; fiziksel merkez grubunun, kurallara sıkı sıkıya bağlı kalarak liderlik yapan doğal lideridir. Çalışma ortamlarında Tip 1'ler; erdemli yani sağlıklı düzeyde iseler, herkesin kurallara uyduğu düzenli bir çalışma ortamı sağlamaktadırlar. Ortalama düzeyde, dengeyi gözeten, düzen ve kurallardan ödün vermemeye çalışan bir tipken egoda yani sağlıksız düzeyde, herkesten ve her şeyden sürekli şikâyetçi olan bir yöneticiye dönüşmektedirler (Demir, 2019: 88).

Şekil 3.3. Tip 1 – Mükemmeliyetçiler (Onedio, 2020).

3.2.7.2. Tip 2- Yardımseverler

Cömert, kendini göstermeyi seven, destek, değer, sevgi ve ilgi görme arayışında olan, insanları memnun etmeye çalışmasına rağmen baskı kuran, duygusal ve yardımsever mizaç tipidir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25).

Tip 2'ler başkaları için vazgeçilmez olmak, takdir edilmek, sevmek ve onaylanmak isterler. Gelişmiş bir Tip 2 gerçekten destekleyici ve yardımsever şekilde, kendilerini başkalarının isteklerine ve gereksinimlerine adanmışlar. Herkese başka benliğini gösterebilecek kadar çok benliğe sahiptirler. Baştan çıkarıcılığı saldırgan bir şekilde gösterirler (Palmer, 2014: 60). Ortalama kişilik tiplerini gösterdiklerinde ise bencillikten uzak, karşılık düşünmeyen, empatik ve çıkarıcıktan uzak tiplerdir (Batı, 2012: 92). Tip 2'lerin birincil endişeleri "Sorunlara nasıl adapte olunur?" dur (Lyleson, 2015: 31). Prenses Diana, Zeki Alasya, Zeki Müren, Erol Büyükbırç Tip 2'lere örnek olarak verilebilir (Keskin, 2019: 43).

Kanat etkisini Tip 1'den alan Tip 2'ler, kendi kişilik özelliklerinde bulunan cana yakınlık, duygusallık ve sosyalliği, Tip 1'in özelliklerinde bulunan akılcılık, objektiflik, idealistlik, prensiplere bağlılık ve doğrulukla dengelemiştir. Görev bilinci yüksek, duygu ve tepkilerinde ölçülü ve mantıklıdır (Acarkan, 2019: 79). Duygularını kontrol edebilen, daha planlı ve titiz çalışan, düzenli tiplerdir. Mükemmeliyetçi özellikleri daha ağır bastığından daha idealistlerdir. Onlar için prensip, hakkaniyet, doğruluk gibi kavramlar çok önemlidir (Keskin, 2019: 43). Kanat etkisini Tip 3'ten alan Tip 2'ler ise imajına önem veren, kendini başarılı insanlarla karşılaştıran, içten içe rekabet eden, kendini öne çıkarmaya çalışan hal ve tavır sergileyen tiplerdir. Eleştiriye tepki gösterme, hataları kabul etmede zorluk çekme, özür dileme ve adım atma konusunda zorlanma davranışlarını göstermektedirler. Onlar için önemli olan insanların kendisi hakkında ne düşündüğü ve insanlarda nasıl izlenim bıraktığıdır. Duruma göre gerektiğinde politik olmaktadır (Acarkan, 2019: 79-80). Bu tipler başarı odaklıdır. İlişkilerinde yönlendirici konumdadır. İmaj onlar için çok önemlidir (Keskin, 2019: 43).

Tip 2'ler rahat hattayken Tip 4 bireycilere, stres hattındayken Tip 8 meydan okuyanlara yönelmektedir. Stres hattına giren Tip 2'ler, ilgi görmediklerinde, beklentilerinin karşılığını alamadıklarında Tip 8'lerin olumsuz özelliklerini göstermeye başlarlar (Keskin, 2019: 42). Bu dönemlerinde isteklerini çok daha güçlü bir şekilde sunan Tip 2'ler, çabuk öfkelenen veya hafife alınamayacaklarını açıkça dile getiren, kendilerini öne atan kişilere dönüşürler. Hak etmedikleri davranışların hedefinde olduklarını düşünürler ve kendi istedikleri gibi davranmayan kişileri hayatlarından çıkartmaya çekinmezler (Riso, Hudson, 2000: 83).

Duygusal merkezli grubunun ilk üyesi olan Tip 2'ler, çalışma ortamlarında insanları yardımseverlikle yönetmektedir. Sağlıklı düzeydeler ise dürüstlerdir, karşılığında bir şey beklemeden insanlara yardım eder ve onları yönetirler. Ortalama düzeydeler ise sevgi ve yardımseverlik beklentilerini dengelerler. Sağlıksız ego düzeyindeler ise bireyleri nankörlükle suçlar ve onları cezalandırmaktan kaçınmazlar (Demir, 2019: 87).

Duruma uyan, hırslı, üstün başarı ve etkiyle hayranlık arayışında olan, imajı ile öne çıkmayı seven, sonuç odaklı, küstah tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). Yaptıkları

ve başardıkları ile sevgiyi kazanmaya çalışırlar. Her zaman kazanan olmak isteyen rekabetçi tiplerdir. Her şeyi görünüşte yönetir. A tipi kişiliktir. Kendi benliği ile mesleki kimliklerini karıştırır. Gelişmiş bir 3, güçlü bir lider, satış uzmanı, girişimci ve takım kaptanı olabilir (Palmer, 2014: 61). Tip 3'lerin birincil endişesi; "Statüko içinde başarı nasıl teşvik edilir?" dir (Lyleson, 2015: 31). Rahmi Koç, Michael Jordan, Ajda Pekkan, Dr. Mehmet Öz Tip 3'lere örnek olarak verilmektedir (Keskin, 2019: 46).

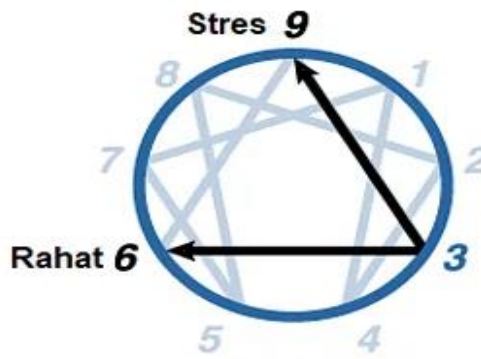
Hissetme üçlüsünün duygularından en kopuk olan tip türüdür (Riso, Hudson, 2000: 90). Duygusal merkez grubunun başarı ve performans merkezli dikkat çekici, çalışan, başarılı ve parlak liderleridir. Çalışma ortamlarında başarıları sağlıklı düzeydeler ise çalışanlarının huzurlu çalışma ortamında başarıya ulaşması için çaba göstereceklerdir. Ortalama seviyedeler ise yarışmacı karakteri ile barış arasında denge kurmaya çalışmaktadırlar. Sağlıksız düzeydeler ise başarısız olduklarını düşündüklerinden, çalışanları acımasızca cezalandırmaktadırlar (Demir, 2019: 87).

Başaranların kanat tipleri, Tip 2 yardımseverler ve Tip 4 bireycilerdir. Kanat etkisini tip 2'den alan Tip 3'ler ilişkilerinde daha sıcak davranmaktadırlar. Sosyal ve girişimcidirler (Keskin, 2019: 45). Öne çıkmayı seven, yüksek hırslı, başarı odaklı bireylerdir. Ayrıca Tip 2'nin arkadaş canlısı, yardımsever ve destekleyici özelliklerini taşımaktadırlar. Çevresindeki insanları sahiplenir, cesaretlendirir, destekler ve onların ihtiyaçlarını önemser. Duygularını gizleme ve kontrol etme noktasında zorlanan kişilerdir (Acarkan, 2019: 92). Kanat tipini 4'ten alan Tip 3'ler ise hisleri anlama ve anlamlandırmaya önem verirler. Özeleştirici yapabilen, yaptıkları işte farklılık oluşturmaya çalışan bireylerdir. Özgünlüğe ve estetiğe önem verirler, bu özelliklerini giyimlerinde kendi tarzlarını yansıtır. Yalnız kalma ve kendileri üzerine düşünme ihtiyacı hissetmektedirler (Acarkan, 2019: 93). Bu kişiler romantik, durgun, hassas, içe dönük, incinebilir yapıya bürünebilirler (Keskin, 2019: 45).

Tip 3'ler rahat hattayken Tip 6 sadıklara, stres hattındayken Tip 9 barışçılara yönelmektedir. Başaranlar, zorlandıkları veya gerildikleri zaman Tip 9'un davranışlarını gösterirler. Normal faaliyetlerini yapmayı bırakırlar. Bu süreçte belirsiz, muğlak, dağınık bir ruh hali içine girer ve otomatik pilota bağlanırlar. Geri plana çekilir ve çatışmalardan kaçınırlar. Vazgeçilmez ve ilgisiz tavır takınarak, günü minimum düzeyde iş yaparak geçirmektedirler (Riso,

Hudson, 2000: 90). Durağan, pasif hale gelerek içe dönük tutumlar sergilerler. İmaj ve görüntü önemini kaybetmeye başlar. Harekete geçmekte zorlanan ve risk almaktan kaçan bireylere dönüşürler (Keskin, 2019: 45).

Tip 3'ler rahat hatta geçiş yaptıklarında ise kendilerini başkalarına adayıp kendi değerlerinin farkına varırlar. Daha samimi ve gerçek öz kişiliklerine bürünürler. Yarışmacı özelliğini bırakırlar. Yapay üstünlüğü bırakır, eşitliğe önem verirler. Bireylerin iyiliğini ve refahını düşünür, onları sömürmeyi bırakır. İstedikleri değerli olma duygusuna, insanlara ve mesleklerine kendini adayarak daha yüksek amaca hizmet ederek ulaşmaya çalışmaktadırlar (Riso, Hudson, 2000: 91). Daha planlı ve istemli hareket eden, sadakatle bir şeye bağlanabilmeyi tecrübe eden kişilerdir (Keskin, 2019: 45).

Şekil 3.5. Tip 3 – Başaranlar (Onedio, 2020).

3.2.7.4. Tip 4- Bireyciler

Özgün, bireysel kimlik ve anlaşılma arayışında olan, oldukça canlı ifade gücü bulunan, etkileyici, romantik ayrıca değişken ruh hallerine sahip olan anlam odaklı tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). Tip 4'ler için ideal olan, burada ve şimdi olan değil, ulaşılmaz olandır. Trajik, üzgün, sanatkâr ve duyarlılardır. Olmayan şeylere, sevgiliye, kaybettiği dostuna odaklanırlar. Gelişmiş bir Tip 4, hayata yaratıcı şekilde yaklaşır ve çevresindeki bireylere yaşadığı acı deneyimlerle destek olmaktadır. Doğuma, cinselliğe,

yoğunluğa ve ölüme odaklanırlar (Palmer, 2014: 61). Tip 4'lerin birincil endişeleri: 'Yetersizlikler nelerdir?' (Lyleson, 2015:31). Coco Chanel, Can Dündar, Bülent Ecevit, Alber Camus Tip 4'lere örnek olarak verilebilir (Keskin, 2019: 50).

Duygusal merkezilerin bir diğer üyesi olan Tip 4'ler, seçkin insanlara hitap eden özgün bir liderlik ile kendisine has bir yönetim yapısı oluşturmaya çalışmaktadır. Sağlıklı düzeydeyken insanları düşünen, onları anlamaya ve onlara yardımcı olmaya çalışan bir lider olurlar. Ortalama düzeyde, kendilerine ait yüksek standartları ile bireylerin istekleri arasında bir denge kurmaya çalışırlar. Ego düzeyine çıktıklarında sağlıklı bir durumdadırlar ve sürekli olarak insanların sıradanlığından şikâyet eden bir yönetici olurlar (Demir, 2019: 88).

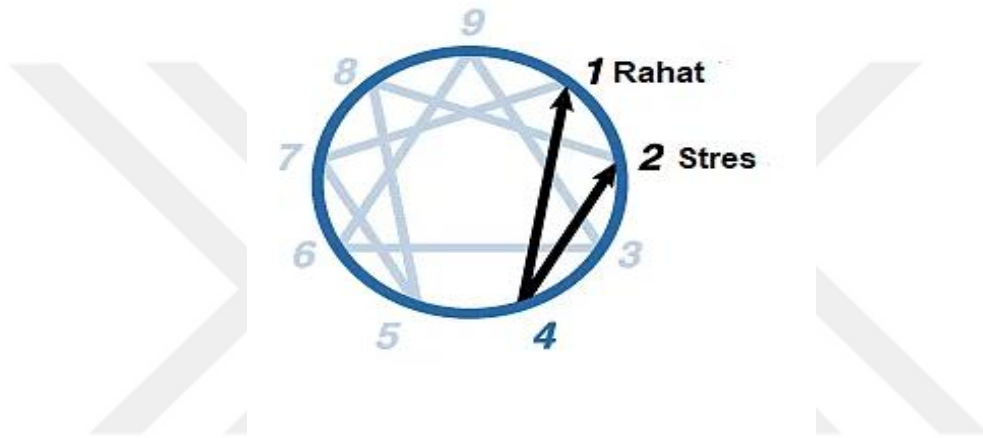
Bireycilerin kanat tipleri, Tip 3 başarılar ve Tip 5 araştırmacılarıdır. Tip 3'ten kanat etkisi alan Tip 4'ler, hayalden uzaklaşıp, dışa dönük olurlar. İmaj ve statüleriyle herkesin takdir ve beğenisini kazanmaya çalışırlar (Keskin, 2019: 49). Aktif, üretken ve rekabetçi bireylerdir. Kendine ait doğru ifade tarzını bulmaya çalışırken, kendi gelişimine ve hedefine ulaşmak için yaratıcılıkla hırsı birleştirirler. Kimliği ve yeteneğini gösterme amacıyla; oldukça çaba sarf eden, pratik, yaptıklarını abartarak gösteren davranışlar sergilerler. Fark edilmezse kibirli davranışlar gösterirler. (Acarkan, 2019: 104).

Tip 5'ten kanat etkisini alan Tip 4'ler; içe dönük, mesafeli, soğuk ve ilgisizdirler. Olayları gözlemler, daha analitik ve mantıklı düşünürler. Soyut, felsefi ve teorik konulara ilgi duyarlar (Keskin, 2019: 49-50). Yaptıklarında başkalarını değil, kendilerini tatmin etmeye önem verirler. Duygularını akılcılıkla kontrol ederler. Toplumsal kabul ve statüye önem vermezler. Zaman zaman aşırı karamsar ve minimalist hayat tarzını tercih edebilmektedirler (Acarkan, 2019: 105).

Tip 4'ler rahat hattayken Tip 1 mükemmeliyetçilere, stres hattındayken Tip 2 yardımseverlere yönelmektedir. Strese giren Tip 4'ler kendine yoğunlaşarak değişken ruh hallerine girer ve önem verdikleri insanlardan uzaklaşarak Tip 2'lerin davranışlarını gösterirler. Çevresindekilerin onları terk etmeyeceklerinden ve dışlanmadıklarından emin olmak isterler. Bu süreçte insanları memnun etmeye, karşılanacak ihtiyaç yaratmaya, sevdikleri için yaptıkları ile dikkat etmeye çalışırlar. Başaramazlarsa başkalarını kendilerine

bakmaları için zorlayan, yaşadıkları kişilere bağımlı olan, kendilerinden nefret eden tiplere dönüşürler (Riso, Hudson, 2000: 97).

Rahatladığında Tip 1'e yönelen 4'ler; kuralcı, planlı hareket eden, düzenli bireyler olurlar (Keskin, 2019: 49). Sürekli değişken ruh halinden kurtulurlar. Davranışlarını nesnel ilkelere göre gösterirler. Nefse yönelmeyi durdurup öz disipline önem verirler. Duygusal zenginliklerini, dengeli ve öz disiplinli sezgileriyle harmanlayarak yaratıcı bir şekilde sunmaktadırlar (Riso, Hudson, 2000: 97-98).

Şekil 3.6. Tip 4 – Bireyciler (Onedio, 2020).

3.2.7.5. Tip 5-Araştırmacılar

Bilgi ve kendine yeterlilik arayışında olan araştırmacı, yenilikçi, sürekli gözlemleyen mesafeli ve kışkırtıcı tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). Başkalarına olan bağılılıkların ve onların ihtiyaçlarının kendilerini tükettiğini düşünürler. İnsanlardan, duygulardan, nesnelerden sıyrılır, sorumluluklarını kategorilere böler. Gelişmiş bir araştırmacı; kusursuz kararlar verebilen bir stratejist, entelektüel bir birey ya da kanaatkâr bir keşiş olabilmektedir (Palmer, 2014: 61). Birincil endişeleri: 'Bu neden oluyor?' (Lyleson, 2015:31). Bill Gates, Cahit Arf, Einstein, Nietzsche Tip 5'lere örnek olarak verilebilir (Keskin, 2019: 50).

Zihinsel merkezli olan tiplerin ilk üyesi olan Tip 5'ler bilgi merkezli liderlik özellikleri gösterir. Araştırmacılar, bilgi ve teknoloji organizasyonlarında iyi yöneticilerdir. Sağlıklı düzeydeyseler bireylerin ve toplumun ufkunu genişleten gelecek odaklı bir lider olurlar. Ortalama düzeyde, dengeleri göz önünde bulundurarak insanların bilgi eksikliğine tahammül ederken, ego düzeyinde sağlıklı düzeye geçiş yaparlar ve insanlardan uzaklaşıp kendi dünyalarında yaşamaya başlarlar (Demir, 2019: 88).

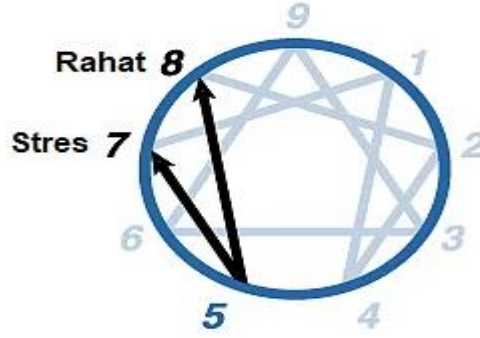
Araştırmacıların kanat tipleri, Tip 4 bireyciler ve Tip 6 sadık sorgulayıcılardır. Kanat etkisini Tip 4'ten alan araştırmacılar, kendisini anlama konusunda daha duyarlı, ilişkilerinde sıcak, empatiktir. Yakın ilişkisi olan kişilerle duygularını paylaşmak ister. Sezgileri güçlüdür, sanatsal ve estetik değerlere daha duyarlı olan, sıra dışı tutum sergilemeye eğilimli tiplerdir (Acarkan, 2019: 119). İyi gözlem ve analiz yapma yeteneğine sahiptirler (Keskin, 2019: 53).

Kanadı Tip 6 olan kişiler ise düzenli, titiz, uyumlu ve daha kontrollüdürler. Olaylara şüpheli yaklaşır ve sorumluluk alırlar (Keskin, 2019: 53). Kendisini destekleyen kişilere kısmen de olsa bağımlı olmalarına rağmen güven konusunda daha duyarlı bireylerdir. Ketumdurlar. Öfkeli hallerinde, meydan okumak veya çatışmak yerine soğuk bir dışlayıcılıkla tepkilerini dile getirirler (Acarkan, 2019: 119).

Tip 5'ler rahat hattayken Tip 8 meydan okuyanlara, stres hattındayken Tip 7 heveslilere yönelmektedir. Stres hattına geçiş yapan araştırmacılar, Tip 7'nin davranışlarını göstermeye başlarlar. Kendilerini soyutlarlar, fevri, isteksiz ve düzensiz olurlar. Aşırı düşünmek onları zora soktuğu için düşünmeyi bırakırlar. Dengesiz ve pervasız olan Tip 5'ler sorunlarına hemen atılsalar da kendilerine yarardan çok zarar verirler (Riso, Hudson, 2018: 103). Yerlerinde duramayan ve serüvencilik duyguları artan bireylere dönüşürler. Mantıksız, tutarsız ve dikkatsizlerdir (Keskin, 2019: 52).

Yeterliliklerinden emin olduklarında, çevrelerince desteklendiğinde veya uzmanlaştığında rahatlayarak Tip 8'in olumlu yönlerine geçiş yapan Tip 5'ler daha dışa dönük ve aktif olurlar (Keskin, 2019: 53). Rahat hattayken araştırmacılar, bedenlerini dinlendirir ve içgüdülerini hissetmeye başlarlar. Her şeyi bilmediklerinin ama başkalarından daha fazla bilgili

olduklarının farkındadırlar. Kendilerini güvende ve yeterli hissederler. Bilgilerini dünyanın iyiliği için kullanmaya hazırdırlar (Riso, Hudson, 2018: 103).

Şekil 3.7. Tip 5- Araştırmacılar (Onedio, 2020).

3.2.7.6. Tip 6-Sadık Sorgulayıcılar

Sadık, güvenilir, zihinsel netlik ve hayata karşı destek arayışında olan, bir o kadar da şüpheli, tedbirli ve savunmacı, kendini adayan tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25).

Kuşkulu, ürkek kişilerdir. İşine düşkündür fakat eylemin yerini düşünme aldığından işi ağırdan alır. Saldırıya maruz kalmaktan korktuğu için harekete geçmez ve öne çıkmaya çalışmaz. Kendini mazlumlarla eş değer görür, otoriterliğe karşı gelir ve davasına bağlıdır. Fobi tipli sorgulayıcılar köşeye sıkıştıklarında pes ederler. Fobi tipli sorgulayıcının karşıtı ise dehşetle yüzleşmek için saldırganca öne atılmaktadır. Başkalarının çıkarları uğruna sarf ettiği çabayı davası uğruna sarf eden gelişmiş Tip 6'lar iyi bir takım oyuncusu, iyi bir dost ve sadık bir neferdir (Palmer, 2014: 62). Birincil endişeleri: - “Neye tutunmalı ve neyi bırakmalı?” (Lyleson, 2015: 31). Emrah, Hülya Koçyiğit, 2. Abdülhamit, George W. Bush Tip 6'lara örnek verilmektedir (Keskin, 2019: 56).

Zihinsel merkezli tiplerin bir başka üyesi olan Tip 6'lar, sadakat merkezli bir liderlik sergilemektedirler. Yönettikleri insanlardan tam sadakat beklerler. Tip 6'lar kalite kontrol

ve kusursuz hizmet gerektiren departmanlarda başarılı yöneticiler olurlar. Sağlıklı düzeydeyseler, hiçbir ayırım gözetmeksizin tam güvenlik ve sağlamlık içinde titizlikle liderlik gösterirler. Ortalama düzeyde, sadakat ve tarafsızlık arasında bir denge kurmaya çalışırlar. Sağlıksız düzeydeyseler düşman kategorisinde, tamamen güvenmedikleri insanları içeren bir yönetim yapısı oluştururlar (Demir, 2019: 88).

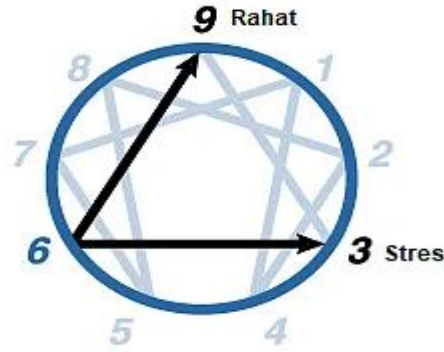
Sadık sorgulayıcıların kanat tipleri, Tip 5 gözlemciler ve Tip 7 heveslilerdir. Tip 7'den kanat etkisi alan Tip 6'lar; arkadaş canlısı, konuşkan, eğlenceli zaman geçirmeyi seven, canlı ve enerjik, dışa dönük, hareketli insanlardır. Kaygılı veya gergin olduğunda daha öfkeli ve tepkisel davranmaktadırlar. Mücadele etmeye daha eğilimli tiplerdir (Acarkan, 2019: 131). Davranışlarında daha tepkisel olup düşüncelerini daha rahat ifade etmektedirler. Korkularının üzerine gider, düzene önem vermezler (Keskin, 2019: 56).

Tip 5'ten kanat etkisi alan sadık sorgulayıcılar oldukça ciddi, kontrol ve öz denetime sahip, nispeten daha içe dönük, akılcı ve kurallara önem veren tiplerdir. Başkalarının onay ve desteğine daha az yönelen bu kişiler, bağımsız olamaya ve kendine yetmeye çalışmaktadırlar (Acarkan, 2019: 132). Analitik düşünce sistemine sahip altılar olayları daha etraflıca düşünür, analiz eder kararlarında tepkisel davranmazlar (Keskin, 2019: 56).

Tip 6'lar rahat hattayken Tip 9 barışçılara, stres hattındayken Tip 3 başarınlara yönelmektedir. Stres hattında Tip 2'ye yönelen sadık sorgulayıcılar, gergin, hırçın ve tepkisel olurlar. Muhataplarına karşı bencil davranışlar sergileyip, suçlayıcı ve zarar verici davranışlar gösterirler. Her olayda kendi çıkarlarını gözeterek, olayları kendi lehlerine çevirerek kendilerini haklı çıkartırlar (Keskin, 2019: 55). Bu süreçte kendilerini işe adarlar. Terk edilme, yetersizlik gibi korkularından dolayı duygusal yönden içe kapanıp, sıkıntıları fark edilmesin diye insanlardan uzaklaşırlar. Aşırı derecede endişeli ve özezer olurlar (Riso, Hudson, 2018: 109-110).

Rahat hatta tarz dokuza geçiş yapan Tip 6'lar dengeli ve destek hissi içinde kendilerini dünyaya ve kişilere açık hissederler. Başka bireylere karşı gösterdikleri kararsızlık, endişe, aşırı tepki azalır. İnsanları kabul edici, onlara güvenen ve onları destekleyen dengeli, olgunluğun ve istikrarın simgesi haline bürünmüş kişiler olurlar (Riso, Hudson, 2018: 110-

111). Durumlar karşısında olumlu düşünürler. Kontrolü bırakan Tip 9'lar sakin, rahat ve huzurlu davranışlar sergilemektedirler (Keskin, 2019: 56).

Şekil 3.8. Tip 6 – Sadık Sorgulayıcılar (Onedio, 2020).

3.2.7.7. Tip 7- Hevesliler

Merakını tatmin etmek isteyen, keyif ve haz arayışında olan, dikkati çok çabuk dağılan, aşırıya kaçabilen, çok yönlü ve hevesli tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). Peter Pan'de sıkça yer alan, “puer aeternus” sonsuz gençlik anlamına gelmektedir. Yani Tip 7'ler sonsuza kadar çocuk kalanlardır. Eğlence düşkünü, şıpsevdi, yüzeysel ve maceracıdır. Bağlanma ve bağlı kalma konusunda sorun yaşayan hevesliler, seçenekleri açık tutarak duygusal açıdan yükseklerde dolaşmak isterler. Genellikle çevresine canlılık katan mutlu bireylerdir. Her ne kadar yeni atılımlar yapma alışkanlığı bulunsa da başladığı işi bitiremezler. Gelişmiş yediler Rönesans tipli, iyi bir bütünleştirici, kuramcılardır (Palmer, 2014: 62). Birincil endişeleri “Sırada ne var? Olaylara nasıl farklı yaklaşılr?” sorularına cevap aramaktır (Lyleson, 2015:32). Barış Manço, Saba Tümer, Sakıp Sabancı, Acun Ilıcalı, Evliya Çelebi Tip 7'ye örnek olarak verilebilmektedir (Keskin, 2019: 58).

Zihinsel merkezli bir başka üyesi olan Tip 7'ler, sürekli yenilik ve değişime odaklanan bir liderlik göstermektedirler. İnovasyon gerektiren sektörlerde başarılı yönetici olurlar. Sağlıklı düzeydeyseler sorumluluklarının bilincinde, düzenli ve istikrarlı yönetici olurlar.

Ortalama düzeyde, dengeli bir sorumluluk duygusu göstermeye çalışırlar. Sağlıksız ego düzeyinde ise sorumluluktan kaçan, sıcak ve soğuk üfleyen yöneticiler gibi davranmaktadırlar (Demir, 2019: 89).

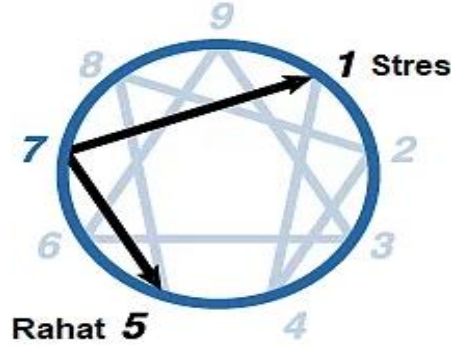
Heveslilerin kanat tipleri, Tip 6 sadık sorgulayıcılar ve Tip 8 meydan okuyanlardır. Tip 6'ya yönelen 7 mizaçlı kişilerde şüphecilik baskın hale gelmektedir. Çevresindeki insanları daha çok dinleyen, sorunlar üzerine daha çok düşünen kişilerdir. Kontrollü hareket eder, sorumluluklarına önem verir ve daha duyarlı olurlar (Keskin, 2019: 59). Olumsuz durumlarla baş edemediğinde endişeye ve kaygıya kapılır. Önemmediği ve bitmesini istemediği ilişkilerde sadık ve bağımlı olma eğilimindedir. Endişe ve korkuya daha eğilimli olduğundan çatışma ve gerginlikten kaçınan, sığınacak liman arayan, ürkek tavırlar sergiler (Acarkan, 2019: 147).

Sekiz kanadına yönelen hevesliler ise daha hareketli, enerji dolu, coşkulu kişilerdir. Önde olmak isteyen, rekabetçi, iddiacı kişilik özellikleri gösterebilirler. Saldırgan ve başına buyruk davranışları göstermekten kaçınmazlar (Keskin, 2019: 59). Hayattan zevk almayı ve hayatın güzel yönlerini tüm yoğunluğuyla yaşamayı seven hevesliler oldukça talepkâr ve dobra bir davranış içerisinde. Zorluklar karşısında kendinden emin ve dayanıklı olurken istediğini elde etmek için zorlayıcı ve mücadeleci bir kişiliğe sahiptir (Acarkan, 2019: 146).

Tip 7'ler rahat hattayken Tip 5 gözlemcilere, stres hattındayken Tip 1 mükemmeliyetçilere yönelmektedir. Stres hattında tip 1'e yönelen Tip 7'ler; sinirli, gergin ve eleştireldirler. Düzen ve kurala oldukça takıntılıdır. Olumsuzluklara odaklanırlar, hayata dair sergiledikleri pozitif davranışlar yerini kötümserliğe bırakmaktadır (Keskin, 2019: 58). Manik özellikler gösterip, ani dürtüsel davranışları kontrolden çıkabilmektedir. Bu süreçte sağlıksız Tip 1'ler gibi, bulunduğu mutsuzluğa çözüm getireceğine inandığı bir şeye veya kişiye takıntılı bir şekilde bağlanabilmektedir (Riso, Hudson, 2018: 117-118).

Rahat hatta Tip 5'e yönelen Tip 7'ler deneyimlerini hissederek artık çevreyi tüketmek yerine katkıda bulunmaya odaklanırlar. Mutluluğa erişmek için yalnızca olumlu deneyimlerin peşinden sürüklenmenin gereksiz olduğu kanısına varırlar. Deneyimlerini bir bütün olarak ayrıntılarıyla özümserler (Riso, Hudson, 2018: 118). Birkaç işi aynı anda yürütebilen, pratik,

üretici, canlı ve uyarıcı bireylere dönüşürler. Yaşadıklarına göre anlık tepki verirler ve yaşadıklarından mutluluk duyarlar (Keskin,2019: 77).

Şekil 3.9. Tip 7 – Hevesliler (Onedio, 2020).

3.2.7.8. Tip 8- Meydan Okuyanlar

Meydan okumayı seven ve özgüven sahibi olan Tip 8'ler; güç, etkin olma ve hâkimiyet arayışında olan yüzleşme eğilimli baskın ve otoriter tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25).

Çarpışmayı seven, aşırı koruyucu, kendini ve arkadaşlarını sonuna dek savunan, savaşçı tiplerdir. İpleri elinde tutmayı seven bir görev adamıdır, çarpışma adamıdır. Temas kurarken cinselliği ve yüz yüze karşılaşmaları tercih eder. Her şeyin fazlasını, en geç saatleri, üst düzey gürültüyü, aşırılıkları hayat tarzı haline getirir. Dostlarını güvende tutmak isteyen güçlü destekleyicilerdir (Palmer, 2014: 62). Atatürk, Hitler, Stalin, Mussolini, Fidel Castro, Hz. Ömer örnek olarak Tip 8'lere gösterilebilmektedir (Keskin, 2019: 63).

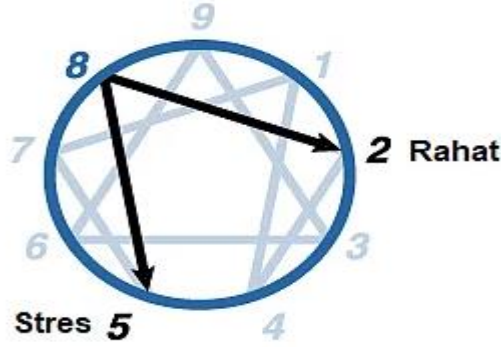
Fiziksel merkezli tiplerden olan Tip 8'ler doğal liderlerdir ve güç ve otorite kullanmaktan korkmazlar. Tip 8'ler sağlıklı düzeydeyseler, personelini koruyan, yardımsever bir lider olurlar. Normal durumda sekizler ılımlı bir denge sağlarken, aşırı derecede yıkıcı ve sağlıksız seviyedeyseler, diktatörce bir liderlik sergilemektedirler (Demir, 2019: 86).

Meydan okuyanların kanat tipleri, Tip 7 hevesliler ve Tip 9 barışçılardır. Tip 7'ler rahat hattayken Tip 2 yardımseverlere, stres hattındayken Tip 5 gözlemcilere yönelmektedir. Tip 7' den kanat etkisi alan Tip 8'ler; hızlı hareket eden, aceleci, eğlenceli, rahat kişiler olup, kendi isteklerini ön plana çıkartan tiplerdir. Her ortamda kendisi gibi olur, kişiliğini değiştirmeye çalışmaz. Abartılı, risk almayı seven, yeniliğe, farklı deneyimlere ve çatışmaya açık, kendine en çok güvenen kişilerdir (Acarkan, 2019: 160).

Kanat tipini barışçılardan alan meydan okuyanlar ise; yumuşak, ağırkanlı ve sakin bireylerdir. Gözlemleyerek olaylara müdahale ederler. Pasif görüntüde olsalar da oldukça inatçılardır (Keskin, 2019: 63).

Tip 8'ler rahat hattayken Tip 2 yardımseverlerin, stres hattıyken ise Tip 5 araştırmacıların özelliklerini taşımaktadır. Stres hattında Tip 2'ye yönelen sekizler, bastırdıkları şefkat duygusunu ortaya çıkarırlar. Artık güç sevgisini bir kenara bırakıp asıl gücün sevgi olduğunu kabullenirler (Riso, Hudson, 2018: 125). Duygularını basitçe, özgürce ifade ederler. Hassas ve duyarlı davranışlar sergilerler (Keskin, 2019: 62).

Meydan okuyanlar, otoriteye hâkim olamamaları, çevrelerini kontrol edememeleri, güven duygusunun azalması ve yenilgi gibi durumlarda strese girerek Tip 5'in olumsuz özelliklerini gösterirler. Kendilerini dış dünyaya kapatıp pasif tutumlar sergiler ve liderlikten uzaklaşırlar (Keskin, 2019: 62). Herkesi düşman olarak görür, umutsuzluk hissine kapılır, çarpıtılmış gözlemler ile insanlardan uzaklaşırlar. Çevrelerine kötümser gözle bakar, alaycı bir tavır takınırlar (Riso, Hudson, 2018: 124).

Şekil 3.10. Tip 8 – Meydan Okuyanlar (Onedio, 2020).

3.2.7.9. Tip 9- Barışçılar

Barışçılar; huzuru ve dengeleri korumaya çalışan, uyum arayışında olan, destekleyici bir o kadar da kopuk ve inatçı tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25) Kararsızlığı saplantı derecesindedir. Gerçek hedeflerin yerine gereksiz hedefleri koymaya meyillidirler. Kendi istekleri yerine başkalarının isteklerini önemserler, başkalarının gereksinimlerini, kendi gereksinimlerinden daha iyi bilirler. Abur cubur yemek, tv izlemek veya içki ile uyutulma eğilimindedirler. Öfkelerini dolaylı yünden gösteren barışçılar gönülleri hoş tutmayı isterler. Gelişmiş Tip 9'lar, uzlaştırıcı ve mükemmel bir rehber olabilirler, ilişkilerini rayına oturtturduklarında daha başarılı bir birey olabilir (Palmer, 2014: 62,63). Orhan Gencebay, Abdullah Gül, Hakan Şükür, Ümit Besen Tip 9'lara örnek olarak gösterilebilmektedir (Keskin, 2019: 66).

Fiziksel merkezli doğal liderlerin dokuz numaralı, empati ve diyalog boyutlu liderlik gösterir. Sağlıklı düzeydeyseler, personellerini rahat ve huzurlu bir ortamda yönetirler. Ortalama düzeyde barışçılar, dengeyi koruyarak barışı ve sükûneti korumaya çalışır. Sağlıksız bir seviyede, kendi dünyalarına çekilerek iç huzurlarını kaybetmemeye çalışırlar (Demir, 2019: 86,87).

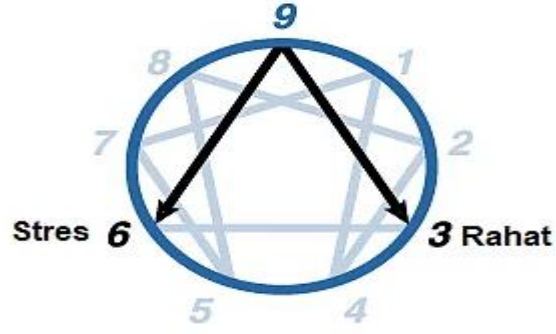
Barışçılların kanat tipleri, Tip 8 meydan okuyanlar ve Tip 1 mükemmeliyetçilerdir. Tip 9'lar rahat hattayken Tip 3 başaranlara, stres hattındayken Tip 6 sadık sorgulayanlara yönelmektedir.

Kanat tipini meydan okuyarlardan alan Tip 9'lar; güçlü, açık sözlü, bağımsız olma eğilimli, sosyal kişilerdir. Genellikle, uyumlu ve kabullenici ile baskın ve otoriter olmak arasında gidip gelirler (Acarkan, 2019: 170-171). Daha rahat hayır diyebilen barışçıllardır (Keskin, 2019: 66).

Kanat tipini Tip 1'den alan Tip 9'lar düzenli, çalışkan ve titiz tiplerdir. Adalet konusunda hassas, hak hukuk bilen, idealist ve sorumluluk sahibidir (Keskin, 2019: 66). Duygusal açıdan daha kontrolcü ve serinkanlıdır. Sistemli ve kontrollü hareketler sergiler. Yaptıkları tam ve mükemmel olmalıdır (Acarkan, 2019: 171).

Rahat hatta daha enerjik, girişken, üretken olan barışçılların özgüveni artar ve sosyal statü, imaj odaklı bireyler olurlar (Acarkan, 2019: 175). Kendilerini geliştirmeye odaklanır, potansiyellerini ortaya çıkarmaya çalışırlar. Hayal dünyasından çıkıp, bilinçli ve pratik bir insan olmaya başlarlar (Riso, Hudson, 2018: 133).

Alıştıkları düzenin bozulması, gerilim ortamlarında bulunmaları gibi etkenler Tip 9'ları stres hattına yönelterek Tip 6'nın sağlıksız özelliklerini göstermesine neden olur. İnatçı, saldırgan ve güvensiz olurlar (Keskin, 2019: 65). Bu süreçte endişeli ve tepkisel davranışlar sergilerler. Bastırılmış bozulma ve engellenme hisleri açığa çıkar (Riso, Hudson, 2018: 132).

Şekil 3.11. Tip 9 – Barışçılar (Onedio, 2020).

Çalışmanın amacı doğrultusunda rekreasyon ve enneagram ilişkisini açıklamak için enneagram hakkında gerekli açıklamalar yapılmıştır.

4.YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve verilerin analizleri hakkında bilgi verilmektedir.

4.1.Araştırma Modeli

Araştırma, enneagram kişilik tipleri ile fonksiyonel rekreasyon çeşitleri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik nicel bir çalışmadır. Nicel araştırma desenlerinden biri olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırması, araştırılacak konunun derinlemesine incelendiği alan araştırmaların dışında kalan ve konunun genişlemesine incelendiği araştırma biçimine denilmektedir. (Ural, Kılıç, 2018: 17). Araştırmacı, mevcut durumu derinlemesine betimleme yapmaya çalışırken var olan durum hakkında ayrıntılı bilgi verme gayretindedir (Karakaya, 2021: 59). Evrenden seçilmiş bir örneklem üzerinde yapılarak geniş grupları kapsayan çalışmadır. Sonuçların güvenilirliği açısından örneklemin, evreni, sayı ve nitelik bakımından temsil edebilmesi önemlidir (Bal, 2012: 66).

Tarama araştırmalarında, araştırma örnekleminin belirlenmesi en önemli özelliklerinden birisidir. Araştırma amacına uygun olmayan bir örneklem seçimi araştırmaya önemli ölçüde bir zarar verebilmektedir (Karakaya, 2012: 60). Tarama araştırma deseni deyince akla ilk gelen yöntem ankettir. Anket, araştırmacının önceden belirlemiş olduğu birtakım sorulara örneklem veya grubun tamamına uyguladığı nicel bir araştırma yöntemidir. Anket uygulayan araştırmacı çok büyük bir grup veya grupların özelliklerini açıklamayı amaçlamaktadır (Özdemir, Doğruöz, 2020: 68).

Tarama deseninin üstün yanları; daha düşük maliyetle çok büyük örneklemlerden veri toplanmasına izin vermesi, araştırma sonuçlarının genelleştirilebilmesi, güvenilebilir bir araştırma yöntemi olması ve çok yönlü olması olarak gösterilebilir (Özdemir, Doğruöz, 2020: 69). Tarama araştırmasının önemli bir avantajı, birçok bireyden oluşan örneklemde elde edilen birçok bilgiyi bize sunabilmesidir (Büyüköztürk vd., 2008: 16). Sınırlılıkları ise bu araştırma yöntemi genel olarak esnek yapıda olmalarına rağmen, araştırma esnasında katılımcıların sorulara müdahale edip değiştirememeleri daha katı bir yapıda olduğunu

göstermektedir. Ayrıca tarama çalışmalarında genellikle hipotez test edilememekte ve kuram oluşturulamamaktadır (Özdemir, Doğruöz, 2020: 69).

Bilimsel araştırmalar, bir düşüncenin veya tahminin ortaya konulmasıyla ve bunların ispatlama çabasıyla başlamaktadır. Bu faaliyete ise hipotezi oluşturmak denilmektedir (Sayım, 2017: 237). Nicel hipotezler, araştırmacının yaptığı araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişki hakkında beklediği sonuçlara dair tahminlere denilmektedir (Creswell, 2014: 143). Varsayım veya denence olarak da kullanılabilen hipotez, doğruluğu geçici olarak kabul edilen önermeler olarak da ifade edilebilmektedir (Bal, 2012: 103). Bir başka tanımda varsayım, olaylar arasında ilişki kurmak ya da olayları bir nedene bağlamak üzere tasarlanan önermeler olarak; yapılan çalışmanın gerekçesi, araştırmacının yol göstericisi ve ona kılavuzluk eden bir araçtır (Kozak, 2001: 10-11).

Araştırmanın amacına bağlı olarak geliştirilen hipotezler aşağıda belirtilmiştir:

H₁: Enneagram kişilik tipleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Enneagram kişilik tipleri ile çalışma durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Enneagram kişilik tipleri ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Enneagram kişilik tipleri ile gelir durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₆: Enneagram kişilik tipleri ile rekreasyon çeşitleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₇: “Tip 1” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₈: “Tip 2” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₉: “Tip 3” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁₀: “Tip 4” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁₁: “Tip 5” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁₂: “Tip 6” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁₃: “Tip 7” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁₄: “Tip 8” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H₁₅: “Tip 9” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

4.2.Evren ve Örneklem

Küme, yığın veya popülasyon adlarının verildiği, bir araştırmada araştırmacının tanımak istediği ve hakkında genel doğruları ortaya çıkaracağı yığına evren denilmektedir (Arıkan, 2013: 43). Karasar (1999) evreni genel ve çalışma evreni olarak iki şekilde gruplandırmaktadır. Genel evren, soyut tanımlaması kolay fakat ulaşılması zor hatta çoğu zaman olanaksız bir kavramken, çalışma evreni hakkında görüş ve genellemelerde bulunabilecek evrendir (Ural, Kılıç, 2018: 29). Bu araştırmanın evrenini Ankara ili oluşturmaktadır.

Araştırma evreni içerisinde amaca yönelik herhangi bir yöntemle seçilen ve evreni temsil edebilen elemanlar kümesine örneklem denilmektedir (Ural, Kılıç, 2018: 31). Örneklem sayısını tespit etmek için evren içerisinde örneklem büyüklüğü $\pm 0,05$ sapma ile %95 güvenilirlik üzerinden hesaplanmış olup, kolayda örnekleme yöntemi ile araştırmaya gönüllü katılan, Ankara ilinde yaşayan, en az ilkokul mezunu, yeterli boş zamana sahip, 18 yaş üstü bireyler örnekleme oluşturmaktadır. Araştırma evrenine bağlı kalınarak yapılan

örnekleme seçiminde, mail ve sosyal medya uygulamalarının mesaj bölümünden 460 anket gönderilmiştir. 460 anketin 14 adeti uç değer sapmalarına neden olduğundan çıkarılmıştır. 446 anket değerlendirilmeye alınmıştır (n=446).

4.3. Veri Toplama Araçları

Kavramsal çerçeve oluşturulmasında konu ile ilgili önceden hazırlanmış, ulusal uluslararası kaynaklardan literatür taraması yapılmış olup, bu alanda basılmış veya yayınlanmış kitap, makale ve tezlerden faydalanılmıştır. Ayrıca araştırmada kullanılan verileri toplamak amacıyla anket tekniği kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik bilgiler ve tercih edilen fonksiyonel rekreasyon çeşitleri bulunurken, ikinci bölümde Taştan Kişilik Ölçeği kullanılmaktadır.

4.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Veri toplama aracı, iki bölüm içeren bir formdan oluşmaktadır. Birinci bölümde bireylerin demografik bilgileri (yaş, cinsiyet, eğitim vb.) ve fonksiyonel rekreasyon tercihleri hakkında maddeler yer almaktadır. Çalışmada katılımcılar en çok tercih ettikleri fonksiyonel rekreasyon çeşidini seçmişlerdir. Fonksiyonel rekreasyon çeşitleri;

1-Entelektüel Nitelikli Rekreasyon,

2- Estetik Nitelikli Rekreasyon,

3- Sanatsal Nitelikli Rekreasyon,

4- Kültürel Nitelikli Rekreasyon,

5- Turizm Nitelikli Rekreasyon,

6- Sağlık ve Terapi Nitelikli Rekreasyon,

7- Sosyal Nitelikli Rekreasyon,

8- Sportif ve Fiziksel Nitelikli Rekreasyon,

9- Ticari Nitelikli Rekreasyon ve

10- Gönüllülük Esasına Dayanan Rekreasyondur.

4.3.2. Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ)

Taştan Kişilik Tipleri Ölçeği, Doç. Dr. Kenan TAŞTAN tarafından 2019 yılında geliştirilen, enneagram prensiplerine dayalı Türkçe bir kişilik tipleri ölçeği olup bireylerin sahip oldukları enneagram kişilik tipini ölçmektedir. Hazırlanan bu ölçeğe 7'li Likert (0- Kesinlikle Hayır, 7- Kesinlikle Evet) şeklinde değerlendirilmiştir. Ölçeğin 44 maddesi ve 9 alt boyutu bulunmaktadır. Bu alt boyutlar, Tip 1 - Mükemmeliyetçiler, Tip 2 - Yardımseverler, Tip 3 – Başaranlar, Tip 4 - Bireyciler, Tip 5 - Araştırmacılar, Tip 6 - Sadık Sorgulayıcılar, Tip 7 – Hevesliler, Tip 8 – Meydan Okuyanlar ve Tip 9 - Barışçılardan oluşmaktadır. 1-5, Maddeler “mükemmeliyetçiler” alt boyutunu, 6-9, Maddeler “yardımseverler” alt boyutunu, 10-15, Maddeler “başaranlar” alt boyutunu, 16-20, Maddeler “bireyciler” alt boyutunu, 21-25, Maddeler “araştırmacılar” alt boyutunu, 26-29, Maddeler “sadık sorgulayıcılar” alt boyutunu, 30-33, Maddeler “hevesliler” alt boyutunu, 34-39, Maddeler “meydan okuyanlar” alt boyutunu ve 40-44, Maddeler “barışçılar” alt boyutunu oluşturmaktadır. Güvenirlik analizi, herhangi bir konuda örnekleme oluşturan birimlerin üzerinden veri toplamak gayesi ile geliştirilen ölçme araçlarının kendi aralarındaki tutarlılığı göstermek için test edilme durumunda kullanılmasıdır. Ölçeğin yüksek derece güvenilir bir ölçek olabilmesi için $(0,80 < \alpha < 1)$ 'dir. (Ural, Kılıç, 2018: 268,272). Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılığı 0,820'dir. Bu çalışmada kullanılan Taştan Kişilik Tipi Ölçeği'nin iç tutarlılık kat sayısı $\alpha < 0,80$ üzeri olduğu için, yüksek güvenirliliğe sahip olduğu söylenebilir. Hazırlanmış bu form online olarak katılımcılara uygulanmıştır.

Boyut	Madde Sayısı	N	X	SS	Çarpıklık	Basıklık
1.TİP	5	446	5,09	1,012	-0,092	-0,59
2.TİP	4	446	5,48	0,926	-0,396	-0,425
3.TİP	6	446	5,19	1,190	-0,318	-0,662
4.TİP	5	446	4,90	1,454	-0,510	-0,565
5.TİP	5	446	5,22	1,029	-0,274	-0,469
6.TİP	4	446	3,85	1,374	-0,267	-0,625
7.TİP	4	446	5,00	1,486	-0,299	-0,955
8.TİP	6	446	4,88	1,230	-0,097	-0,769

9.TİP	5	446	4,45	1,434	-0,248	-0,549
--------------	---	-----	------	-------	--------	--------

Tablo 3.1.: Ölçek Puanlarının Dağılımı

Tablo 3.1.'de çalışma kapsamındaki katılımcıların TKTÖ'nden aldıkları puanların ortalamaları verilmiştir. Buna göre; “Tip 1” için 5,09, “Tip 2” için 5,48, “Tip 3” için 5,19, “Tip 4” için 4,90, “Tip 5” için 5,22, “Tip 6” için 3,85, “Tip 7” için 5,00, “Tip 8” için 4,88, “Tip 9” için 4,45 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca her tip türü için çarpıklık basıklık değerleri kontrol edildiğinde normal dağılıma uygun olmadığı ortaya çıkmıştır.

4.4.Verilerin Analizi

Bu çalışmanın verilerinin analizinde SPSS 25 paket programı kullanılmaktadır. Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımını belirlemek için yüzde ve frekans tanımlayıcı istatistiksel yöntemler, verilerin normallik durumunu belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerleri kontrolü yapılmıştır. Analizlerin kontrolü sonucunda verilerin normal bir dağılıma sahip olmadığı belirlenmiştir. Parametrik olmayan istatistiksel testler (non - parametric tests), örneklemin alındığı evrenin parametreleri hakkında koşulları belirleyemeyen test niteliği taşımaya denilmektedir (Aziz, 2018: 170). Parametrik testlerin sayıltıları karşılanamıyorsa non parametrik testler kullanılmaktadır. Bu testler evrenin puanlarının şekli ve varyansları ile ilgili bir sayıltı ileri sürememektedir (Balcı, 2006: 230). Parametrik olmayan istatistiksel yöntemlerde, varsayımların türü ve miktarının belirleme olanağı araştırmacının elinde olduğu için verilerde çok daha az bağlayıcı varsayım bulunmaktadır (Sayım, 2017: 239). Çalışmanın verileri incelendiğinde sonuçlar normal dağılıma sahip olmadığı için non parametrik testlerden Mann Whitney- U testi, Kruskal Wallis testleri ayrıca verilerin istatistiksel analizinde tanımlayıcı istatistiksel modellerin yanı sıra korelasyon ve regresyon analiz yöntemleri kullanılmıştır ($\alpha=0,05$).

5.BULGULAR ve YORUM

Aşağıda yer alan Tablo 5.1.'de araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerinin frekans analizi bulguları verilmektedir. Bu tabloya göre araştırmaya katılan 446 bireyin %68,2'sini (n=304) kadın, %31,8'ini (n=142) erkek birey oluşturmaktadır. Bu bireylerin %19,7'si (n=88) evli iken %80,3'ü (n=358) bekaardır. Katılımcıların %36,8'i (164) çalışırken, %63,2'si (n=282) çalışmamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, %0,9'u (n=4) ilkokul, %1,1'i (n=5) ortaokul, %13,9'u (n=62) lise, %79,1' (n=353) üniversite, %4,5'i (n=20) yüksek lisans ve %0,4'ü (n=2) doktora eğitim durumuna sahip bu bireylerin %18,8'i (n=84) düşük gelire, %75,3'ü (n=336) orta gelire, %5,8'i (n=26) yüksek gelire sahiptir.

Tablo 5.1.: Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik Bilgileri (Frekans Analizi)

Değişkenler	N	%
Cinsiyet		
Kadın	304	68,2
Erkek	142	31,8
Çalışma Durumu		
Çalışmıyor	282	63,2
Çalışıyor	164	36,8
Yaş		
18-20	150	33,6
21-24	115	25,8
25-30	114	25,6
31-40	44	9,9
41 ve üzeri	23	5,2
Medeni Durumu		
Bekar	358	80,3
Evli	88	19,7
Gelir Düzeyi		
Düşük	84	18,8
Orta	336	75,3
Yüksek	26	5,8
Eğitim Durumu		
İlkokul	4	0,9
Ortaokul	5	1,1
Lise	62	13,9

Lisans	353	79,1
Yüksek Lisans	20	4,5
Doktora	2	0,4
TOPLAM	446	100,0

Tablo 5.2.: Araştırmaya Katılan Bireylerin Tercih Ettikleri Rekreasyon Çeşitlerine İlişkin Bilgiler (Frekans Analizi)

İfadeler	N	%
Tercih Edilen Rekreasyon Çeşitleri		
Entelektüel Nitelikli Rekreasyon	45	10,1
Estetik Nitelikli Rekreasyon	51	11,4
Sanatsal Nitelikli Rekreasyon	18	4,0
Kültürel Nitelikli Rekreasyon	38	8,5
Turizm Nitelikli Rekreasyon	66	14,8
Sağlık ve Terapi Nitelikli Rekreasyon	20	4,5
Sosyal Nitelikli Rekreasyon	97	21,7
Sportif ve Fiziksel Nitelikli Rekreasyon	85	19,1
Ticari Nitelikli Rekreasyon	18	4,0
Gönüllülük Esasına Dayanan Rekreasyon	8	1,8
TOPLAM	446	100,0

Araştırmaya katılan bireylere “En çok tercih ettiğiniz ‘rekreasyon çeşidi’ hangisidir?” sorusu yöneltilmiş olup katılımcıların yalnızca bir seçenek seçmeleri istenmiştir. Bunun sonucunda katılımcıların %10,1’i (n=45) entelektüel nitelikli rekreasyonu, %11,4’ü (n=51) estetik nitelikli rekreasyonu, %4,0’ü (n=18) sanatsal nitelikli rekreasyonu, %8,5’i (n=38) kültürel nitelikli rekreasyonu, %4,5’i (n=20) sağlık ve terapi nitelikli rekreasyonu, %4,0’ı (n=18) ticari nitelikli rekreasyonu, %1,8’i (n=8) gönüllülük esasına dayanan rekreasyonu tercih ettikleri görülürken, en çok tercih edilen rekreasyon çeşidi %21,7 (n=97) ile sosyal nitelikli rekreasyon olup onu %19,1 (n=85) ile sportif ve fiziksel nitelikli rekreasyon ve %14,8 (n=66) ile de turizm nitelikli rekreasyon takip etmektedir.

Tablo 5.3.: Cinsiyet Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Boyutların Dağılımına İlişkin Mann Whitney – U Testi Tablosu

Boyut	Cinsiyet	N	S.O	S.T	z	p
TKTÖ	Kadın	304	221,84	67439,00	-0,399	0,690
TİP-1	Erkek	142	227,06	32242,00		
TKTÖ	Kadın	304	222,36	67596,50	-0,275	0,783
TİP-2	Erkek	142	225,95	32084,50		
TKTÖ	Kadın	304	216,23	65732,50	-1,746	0,081
TİP-3	Erkek	142	239,07	33948,50		
TKTÖ	Kadın	304	221,54	67347,00	-0,471	0,637
TİP-4	Erkek	142	227,70	32334,00		
TKTÖ	Kadın	304	223,35	67899,50	-0,035	0,972
TİP-5	Erkek	142	223,81	31781,50		
TKTÖ	Kadın	304	227,74	69234,00	-1,019	0,308
TİP-6	Erkek	142	214,42	30447,00		
TKTÖ	Kadın	304	215,91	65635,50	-1,825	0,068
TİP-7	Erkek	142	239,76	34045,50		
TKTÖ	Kadın	304	216,19	65722,50	-1,754	0,080
TİP-8	Erkek	142	239,14	33958,50		
TKTÖ	Kadın	304	220,60	67061,00	-0,697	0,486
TİP-9	Erkek	142	229,72	32620,00		

*p<0,05

H₁:Enneagram kişilik tipleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Enneagram kişilik tipleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunup bulunmadığını ölçmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi yapıldı. Tablo 5,3, incelendiğinde “Tip 1” (z=-0,399; p<0,05), “Tip 2” (z=-0,275; p<0,05), “Tip 3” (z=-0,081; p<0,05), “Tip 4” (z=-0,637;p<0,05), “Tip 5” (z=-0,972;p<0,05), “Tip 6” (z=-0,308;p<0,05), “Tip 7” (z=-0,068;p<0,05), “Tip 8” (z=-0,080;p<0,05) ve “Tip 9” (z=-0,486;p<0,05) için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Dolayısıyla H₁ hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir (p<0,05).

Tablo 5.4.: Çalışma Durumu Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Boyutların Dağılımına İlişkin Mann Whitney – U Testi Tablosu

Boyut	Çalışma Durumu	N	S.O	S.T	Z	p
TKTÖ	Çalışmıyor	282	219,84	61995,20	-0,787	0,431
TİP-1	Çalışıyor	164	229,79	37685,50		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	216,76	61125,50	-1,454	0,0146
TİP-2	Çalışıyor	164	235,09	38555,50		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	197,21	55614,00	-5,654	0,000
TİP-3	Çalışıyor	164	268,70	44067,00		

TKTÖ	Çalışmıyor	282	236,32	66642,00	-2,757	0,006
TİP-4	Çalışıyor	164	201,46	33039,00		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	224,48	63304,50	-0.212	0,832
TİP-5	Çalışıyor	164	221,81	36376,50		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	226,09	63758,00	-0.558	0,577
TİP-6	Çalışıyor	164	219,04	35923,00		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	204,08	57551,00	-4,182	0,000
TİP-7	Çalışıyor	164	256,89	35923,00		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	217,96	61465,00	-1,191	0,234
TİP-8	Çalışıyor	164	233,02	38216,00		
TKTÖ	Çalışmıyor	282	219,47	61890,00	-0.867	0,386
TİP-9	Çalışıyor	164	230,43	37791,00		

*p<0,05

H₂: Enneagram kişilik tipleri ile çalışma durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Enneagram kişilik tipleri ile çalışma durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunup bulunmadığını ölçmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi yapıldı. Tablo 5,4, incelendiğinde “Tip 1” (z=-0,787; p<0,05), “Tip 2” (z=-1,454; p<0,05), “Tip 4” (z=-2,757; p<0,05), “Tip 5” (z=-0,212; p<0,05), “Tip 6” (z=-0,558; p<0,05), “Tip 8” (z=-1,191; p<0,05), “Tip 9” (z=-0,867; p<0,05) için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. “Tip 3” (z=-5,654; p<0,05) ve “Tip 7” (z=-4,182; p<0,05) için ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Araştırmaya katılan “Tip 3” kişilik tipine sahip olan bireylerin puan ortalamalarında çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur (z=-5,654; p<0,05). Araştırmaya katılan bireylerin “Tip 3” puan ortalamasında çalışma durumunda çalışıyor (S.O.=268,70), çalışmıyor ise (S.O.=197,21) şeklinde bulunmuştur. Katılımcıların Tip 3 kişilik tipine sahip olan bireylerin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel testlerden parametrik olmayan olan Mann Whitney - U testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda $\chi^2=122,296$ (p<0,05) istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağını test amacıyla Post Hoc testlerinden Games Howell testi kullanılmıştır ve farklılığın çalışan katılımcılardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışan katılımcıların Tip 3 kişilik tipi daha yüksek çıkarken çalışmayan katılımcıların diğer tüm katılımcılara göre Tip 3 kişilik tipi daha düşük çıkmıştır.

Araştırmaya katılan “Tip 7” kişilik tipine sahip olan bireylerin puan ortalamalarında çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($z=-4,182$; $p<0,05$). Araştırmaya katılan bireylerin “Tip 7” puan ortalamasında çalışma durumunda çalışıyor (S.O.= 256,89), çalışmıyor ise (S.O.= 204,08) şeklinde bulunmuştur. Katılımcıların Tip 7 kişilik tipine sahip olan bireylerin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel testlerden parametrik olmayan olan Mann Whitney - U testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda $\chi^2=191,883$ ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağını test amacıyla Post Hoc testlerinden Games Howell testi kullanılmıştır ve farklılığın çalışan katılımcılardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışan katılımcıların Tip 7 kişilik tipi daha yüksek çıkarken çalışmayan katılımcıların diğer tüm katılımcılara göre Tip 7 kişilik tipi daha düşük çıkmıştır.

Buna göre yapılan araştırmada Enneagram kişilik tiplerinden “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip 6”, “Tip 8” ve “Tip 9” ile çalışma durumu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p<0,05$). H_2 hipotezi “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip 6”, “Tip 8” ve “Tip 9” kişilik tipleri için desteklenmemiştir.

“Tip 3” ve “Tip 7” kişilik tipleri ile çalışma durumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan analiz sonucunda “Tip 3” ($p=0,000$) ve “Tip 7” ($p=0,000$) anlamlılık düzeyinde H_2 hipotezi desteklenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 5.5.: Medeni Durum Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Boyutların Dağılımına İlişkin Mann Whitney – U Testi Tablosu

Boyut	Medeni Durumu	N	S.O	S.T	Z	p
TİP-1	Bekar	358	218,78	78324,00	-1,562	0,188
	Evli	88	242,69	21357,00		
TKTÖ TİP-2	Bekar	358	220,36	78889,00	-1,041	0,298
	Evli	88	236,27	20792,00		
TKTÖ TİP-3	Bekar	358	207,60	74322,00	-5,260	0,000
	Evli	88	288,17	25359,00		
TKTÖ TİP-4	Bekar	358	231,81	82989,50	-2,751	0,006
	Evli	88	189,68	16691,50		
TKTÖ TİP-5	Bekar	358	223,21	79908,00	-0,097	0,923
	Evli	88	224,69	19773,00		
TKTÖ	Bekar	358	225,38	80685,00	-0,621	0,534

TİP-6	Evli	88	215,86	18996,00		
TKTÖ	Bekar	358	219,39	78542,00	-1,361	0,173
TİP-7	Evli	88	240,22	21139,00		
TKTÖ	Bekar	358	229,31	82092,50	-1,921	0,055
TİP-8	Evli	88	199,87	17588,50		
TKTÖ	Bekar	358	219,47	78568,50	-1,335	0,182
TİP-9	Evli	88	239,91	2112,50		

***p<0,05**

H₃: Enneagram kişilik tipleri ile medeni durum arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Enneagram kişilik tipleri ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunup bulunmadığını ölçmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi yapıldı. Tablo 5.5.'de araştırmaya katılan “Tip 1” ($z=-1,041$; $p<0,05$), “Tip 2” ($z=-1,041$; $p<0,05$), “Tip 4” ($z=-2,751$; $p<0,05$), “Tip 5” ($z=-0,097$; $p<0,05$), “Tip 6” ($z=-0,621$; $p<0,05$), “Tip 7” ($z=-1,361$; $p<0,05$), “Tip 8” ($z=-1,921$; $p<0,05$), “Tip 9” ($z=-1,335$; $p<0,05$) için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan “Tip 3” kişilik tipine sahip olan bireylerin puan ortalamalarında çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($z=-5,260$; $p<0,05$). Araştırmaya katılan bireylerin “Tip 3” puan ortalamasında medeni durumda bekar (S.O.=207,60), evli (S.O.=288,17) şeklinde bulunmuştur. Katılımcıların Tip 3 kişilik tipine sahip olan bireylerin anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla istatistiksel testlerden parametrik olmayan olan Mann Whitney - U testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda $\chi^2=128,798$ ($p<0,05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık hesaplanmıştır. Anlamlı farklılığın kaynağını test amacıyla Post Hoc testlerinden Games Howell testi kullanılmıştır ve farklılığın evli katılımcılardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak evli katılımcıların Tip 3 kişilik tipi daha yüksek çıkarken bekar katılımcıların diğer tüm katılımcılara göre Tip 3 kişilik tipi daha düşük çıkmıştır.

Buna göre yapılan araştırmada Enneagram kişilik tiplerinden “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip6”, “Tip 7”, “Tip8” ve “Tip 9” ile medeni durum arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p<0,05$). H₃ hipotezi “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip6”, “Tip8” ve “Tip 9” kişilik tipleri için desteklenmemiştir.

“Tip 3” kişilik tipleri ile medeni durum arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan analiz sonucunda “Tip 3” ($p=0,000$) anlamlılık düzeyinde H_3 hipotezi desteklenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 5.6.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 1 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-1	18-20 yaş	150	209,06	4	122,296	0,338
	21-24 yaş	115	230,11			
	25-30 yaş	114	225,62			
	31-40 yaş	44	252,75			
	41 yaş ve üzeri	23	218,13			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 1” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 1” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0,338$). H_4 hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5.7.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 2 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-2	18-20 yaş	150	212,81	4	155,480	0,307
	21-24 yaş	115	216,90			
	25-30 yaş	114	245,74			
	31-40 yaş	44	222,80			
	41 yaş ve üzeri	23	217,35			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 2” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 2” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0,307$). H_4 hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5.8.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 3 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-3	18-20 yaş	150	178,39	4	128,798	0,000
	21-24 yaş	115	210,58			
	25-30 yaş	114	251,42			
	31-40 yaş	44	296,93			
	41 yaş ve üzeri	23	303,46			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

“Tip 3” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın kaynağını test etmek amacıyla Post Hoc testlerinden Games Hovell testi kullanılmıştır ve farklılığın 18-24 yaş arası olan katılımcılardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak en yüksek ortalamanın 41 yaş ve üzeri olan bireylerde diğer bireylere oranla Tip 3 davranış şekli daha yüksek çıktığı görülürken bunu 31-40 yaş (S.O. 296,93), 25-30 yaş (S.O. 251,42), 21-24 (S.O. 210,58) ve 18-20 (S.O. 178,39) takip etmektedir. Yapılan analiz sonucunda “Tip 3” ($p=0,000$) anlamlılık düzeyinde H₄ hipotezi desteklenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 5.9.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 4 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-4	18-20 yaş	150	226,67	4	157,179	0,079
	21-24 yaş	115	244,90			
	25-30 yaş	114	216,73			
	31-40 yaş	44	182,63			
	41 yaş ve üzeri	23	207,54			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 4” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskall Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 4” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=0,079$). H₄ hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5,10.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 5 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-5	18-20 yaş	150	207,70	4	146,224	0,188
	21-24 yaş	115	245,29			
	25-30 yaş	114	217,46			
	31-40 yaş	44	228,98			
	41 yaş ve üzeri	23	237,07			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 5” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskall Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 5” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir (p=0,118). H₄ hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir (p>0,05).

Tablo 5,11.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 6 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-6	18-20 yaş	150	215,02	4	137,744	0,507
	21-24 yaş	115	237,05			
	25-30 yaş	114	222,51			
	31-40 yaş	44	234,14			
	41 yaş ve üzeri	23	195,61			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 6” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskall Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 6” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir (p=0,507). H₄ hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir (p>0,05).

Tablo 5,12.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 7 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-7	18-20 yaş	150	190,67	4	191,883	0,001
	21-24 yaş	115	229,31			
	25-30 yaş	114	258,74			
	31-40 yaş	44	219,99			
	41 yaş ve üzeri	23	240,61			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

“Tip 7” kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın kaynağını test amacıyla Post Hoc testlerinden games hovel testi kullanılmıştır ve farklılığın 25-30 yaş arası olan katılımcılardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak en yüksek ortalamanın 25-30 yaş olan bireylerde diğer bireylere oranla Tip 7 davranış şekli daha yüksek çıktığı görülürken bunu 41 yaş ve üzeri (S.O. 240,61), 21-24 yaş (S.O. 229,31), 31-40 yaş (S.O. 219,99) ve 18-20 (S.O. 190,67) takip etmektedir. Yapılan analiz sonucunda “Tip 7” ($p=0,001$) anlamlılık düzeyinde H_4 hipotezi desteklenmiştir ($p<0,05$).

Tablo 5,13.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 8 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-8	18-20 yaş	150	217,20	4	126,318	0,677
	21-24 yaş	115	237,39			
	25-30 yaş	114	224,33			
	31-40 yaş	44	208,43			
	41 yaş ve üzeri	23	219,89			

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 8” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskall Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 8” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=.677$). H_4 hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5.14.: Yaş Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) ve Tip 9 Kişilik Boyut Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Yaş Grubu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ	18-20 yaş	150	204,37	4	167,605	0,140

TİP-9	21-24 yaş	115	234,79
	25-30 yaş	114	234,72
	31-40 yaş	44	243,05
	41 yaş ve üzeri	23	198,80

H₄: “Enneagram kişilik tipleri ile yaş arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Katılımcıların “Tip 9” kişilik tipi düzeylerinin kişilerin yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi kullanılmıştır.

Analiz sonucunda “Tip 9” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p=.140$). H_4 hipotezi yapılan analiz sonucunda desteklenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 5.15.: Gelir Durumu Değişkenine Göre Taştan Kişilik Tipi Ölçeği (TKTÖ) Tiplere Göre Kişilik Tipi Boyutunun Dağılımına İlişkin Kruskal Wallis Testi Tablosu

Boyut	Gelir Durumu	N	S.O	sd	X ²	p
TKTÖ TİP-1	Düşük	84	217,11	2	122,296	0,157
	Orta	336	221,49			
	Yüksek	26	270,10			
TKTÖ TİP-2	Düşük	84	226,32	2	155,480	0,811
	Orta	336	223,99			
	Yüksek	26	208,12			
TKTÖ TİP-3	Düşük	84	226,98	2	128,798	0,604
	Orta	336	220,88			
	Yüksek	26	246,17			
TKTÖ TİP-4	Düşük	84	219,97	2	157,179	0,083
	Orta	336	228,49			
	Yüksek	26	170,48			
TKTÖ TİP-5	Düşük	84	242,77	2	146,224	0,306
	Orta	336	219,42			
	Yüksek	26	213,90			
TKTÖ TİP-6	Düşük	84	211,99	2	137,744	0,647
	Orta	336	226,56			
	Yüksek	26	221,10			
TKTÖ TİP-7	Düşük	84	213,95	2	191,883	0,020
	Orta	336	220,65			
	Yüksek	26	291,23			
TKTÖ TİP-8	Düşük	84	223,26	2	126,318	0,630
	Orta	336	220,16			
	Yüksek	26	235,17			
TKTÖ TİP-9	Düşük	84	228,92	2	167,605	0,240
	Orta	336	219,17			
	Yüksek	26	261,98			

H₅: Enneagram kişilik tipleri ile gelir durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 5.15. incelendiğinde katılımcıların kişilik tipi düzeylerinin kişilerin gelir durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda;

“Tip 1” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 2” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 3” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 4” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 5” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 6” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 8” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

“Tip 9” kişilik tipi gelir durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > ,05$).

Buna göre yapılan araştırmada Enneagram kişilik tiplerinden “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 3”, “Tip 4”, “Tip5”, “Tip 6”, “Tip8” ve “Tip 9” ile gelir durumu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p < 0,05$).

Tablo 5,15, incelendiğinde bireylerin kişilik tipleri ile gelir düzeyleri durumu karşılaştırıldığında “Tip 7” Kişilik tipinde anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Anlamlı farklılığın kaynağını test amacıyla Post Hoc testlerinden Games Howell testi kullanılmıştır ve farklılığın gelir düzeyi yüksek olan katılımcılardan kaynaklandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak gelir durumu yüksek olan katılımcıların “Tip 7” kişilik tipi daha yüksek çıkarken gelir düzeyi düşük olan katılımcıların diğer tüm katılımcılara göre “Tip 7” kişilik tipi daha düşük çıkmıştır. Yapılan analiz sonucunda “Tip 7” ($p = 0,020$) anlamlılık düzeyinde H_5 hipotezi desteklenmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 5,16,: TKTÖ Rekreasyon Çeşitleri İlişkisine Dair Korelasyon Analizi Tablosu

BOYUT	N	X	S.S.	R	p
TKTÖ TİP-1	446	5,09	1,011	-0,062	0,189
TKTÖ TİP-2	446	5,47	.925	-0,054	0,253
TKTÖ TİP-3	446	5,18	1,190	0,119	0,012
TKTÖ TİP-4	446	4,89	1,453	0,042	0,374
TKTÖ TİP-5	446	5,22	1,028	-0,095	0,046
TKTÖ TİP-6	446	3,84	1,373	-0,104	0,028
TKTÖ TİP-7	446	4,99	1,486	0,162	0,001
TKTÖ TİP-8	446	4,88	1,229	0,042	0,371
TKTÖ TİP-9	446	4,44	1,434	-0,049	0,304

****0,01**

H₀: Enneagram kişilik tipleri ile rekreasyon çeşitleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

“Tip-1” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-2” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-3” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-4” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-5” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-6” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-8” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

“Tip-9” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyonda anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Buna göre yapılan araştırmada Enneagram kişilik “Tip 1 (p=0,189)”, “Tip 2 (p=0,253)”, “Tip 3 (p=0,012)”, “Tip 4 (p=0,374)”, “Tip5 (p=0,046)”, “Tip 6 (p=0,028)”, “Tip8 (p=0,371)” ve “Tip 9 (p=0,304)” ile rekreasyon katılım çeşitleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır (p<,001). H₅ hipotezi ““Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 3”, “Tip 4”, “Tip5”, “Tip 6”, “Tip8” ve “Tip 9” kişilik tipleri için desteklenmemiştir.

“Tip-7” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve Rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyon pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (r=.162, p<,001). Yapılan analiz sonucunda “Tip 7” (p=0,001 anlamlılık düzeyinde H₆ hipotezi desteklenmiştir (p<,001).

Tablo 5,17,: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 1” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-1	6,235	.619	-.066	10,080	.000	.066	.004	1,940	.164

H₇:“Tip 1” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi p<0,05 olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlı değildir. Analiz sonucunda “Tip 1” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihlerini etkilemediği görülmektedir. H₇ hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 5,18,: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 2” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
-------------------	------------------	---	-----------	-------------	---	---	---	----------------	---	---

Rekreasyon Çeşitleri	Tip-2	4,160	.130	.082	1,727	.000	.082	.007	2,982	.085
-----------------------------	-------	-------	------	------	-------	------	------	------	-------	------

H₈:“Tip 2” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlı değildir. Analiz sonucunda “Tip 2” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihlerini etkilemediği görülmektedir. H₈ hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 5.19.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 3” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-3	3,842	.535	.140	2,970	.000	.140	.019	8,824	.003

H₉:“Tip 3” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlıdır. İlişkinin yordanmasına yönelik yapılan regresyon analiz sonuçlarına göre; bireylerin katıldıkları rekreasyon çeşitleri “Tip 3” kişilik tipinde pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Modelin açıklama gücü olarak ifade edilen R² değeri .019 olarak hesaplanmıştır (R= .140; R²=.019; $p < 0,05$). Bu değer “tip 3” kişilik tipinin %1.9’nun modeldeki bağımsız değişken, yani rekreasyon çeşitleri tarafından açıklandığını göstermektedir. Regresyon modeline dahil edilen bağımsız değişkenin Beta katsayısı=.140’dır ($p < 0,05$). Buna göre rekreasyon çeşitleri $p < 0,05$ olduğu için “tip 3” kişilik tipi üstünde anlamlı bir etkiye sahiptir. H₉ hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 5.20.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 4” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-4	5,580	.083	-.022	13,160	.000	.022	.000	.219	.640

H₁₀:“Tip 4” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlı değildir. Analiz sonucunda “Tip 4” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihlerini etkilemediği görülmektedir. H₁₀ hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 5.21.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 5” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-5	6,848	.621	-.113	11,023	.000	.113	.013	5,717	.017

H₁₁:“Tip 5” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlıdır. İlişkinin yordanmasına yönelik yapılan regresyon analiz sonuçlarına göre; bireylerin katıldıkları rekreasyon çeşitleri “Tip 5” kişilik tipinde pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Modelin açıklama gücü olarak ifade edilen R² değeri .013 olarak hesaplanmıştır (R= .113; R²=.013; $p < 0,05$). Bu değer “tip 5” kişilik tipinin %1,3’nun modeldeki bağımsız değişken, yani rekreasyon çeşitleri tarafından açıklandığını göstermektedir. Regresyon modeline dahil edilen bağımsız değişkenin Beta katsayısı= -.113’dır ($p < 0,05$). Buna göre rekreasyon çeşitleri $p < 0,05$ olduğu için “tip 5” kişilik tipi üstünde anlamlı bir etkiye sahiptir. H₁₁ hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 5.22.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 6” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-6	6,030	.358	-.090	16,857	.000	.090	.008	3,612	.058

H₁₂:“Tip 6” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlı değildir. Analiz sonucunda “Tip 6” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihlerini etkilemediği görülmektedir. H_{12} hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 5.23.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 7” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-7	3,911	.417	.173	9,374	.000	.173	.030	13,667	.000

H_{13} : “Tip 7” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlıdır. İlişkinin yordanmasına yönelik yapılan regresyon analiz sonuçlarına göre; bireylerin katıldıkları rekreasyon çeşitleri “Tip 7” kişilik tipinde pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Modelin açıklama gücü olarak ifade edilen R^2 değeri .019 olarak hesaplanmıştır ($R = .173$; $R^2 = .030$; $p < 0,05$). Bu değer “tip 7” kişilik tipinin %0,3’ün modeldeki bağımsız değişken, yani rekreasyon çeşitleri tarafından açıklandığını göstermektedir. Regresyon modeline dahil edilen bağımsız değişkenin Beta katsayısı=.3,911’dir ($p < 0,05$). Buna göre rekreasyon çeşitleri $p < 0,05$ olduğu için “Tip 7” kişilik tipi üstünde anlamlı bir etkiye sahiptir. H_{13} hipotezi desteklenmiştir.

Tablo 5.24.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 8” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-8	4,893	.494	.049	9,910	.000	.049	.002	1,078	.300

H_{14} : “Tip 8” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlı değildir. Analiz sonucunda “Tip 8” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihlerini etkilemediği görülmektedir. H_{14} hipotezi desteklenmemiştir.

Tablo 4.25.: Rekreasyon Çeşitlerinin “Tip 9” Davranışını Yordamasına İlişkin Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	B	Std. Hata	(β)	t	P	R	R ²	F	p
Rekreasyon Çeşitleri	Tip-9	5,841	.393	.057	14,871	.000	.057	.003	1,456	.228

H_{15} : “Tip 9” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli anlamlı değildir. Analiz sonucunda “Tip 9” kişiliğe sahip bireyin rekreasyon çeşitleri tercihlerini etkilemediği görülmektedir. H_{15} hipotezi desteklenmemiştir.

5.SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmada bireylerin sahip oldukları enneagram kişilik tipleri ile fonksiyonel rekreasyon çeşitleri arasında ilişki incelenmiştir. Araştırmanın amacı bireylerin sahip oldukları enneagram kişilik tipinin, fonksiyonel rekreasyon tercihindeki etkisi arasındaki ilişkiyi açıklamaktır. Çalışmada ortaya konulan amaç doğrultusunda enneagram ve rekreasyon kavramları ile ilgili kavramsal çerçeve alan yazısı incelenerek oluşturulmuştur. Bu doğrultuda Ankara ilinde yaşayan ve gönüllü olarak katılan 18 yaş üstü bireylere anket uygulanmıştır. Uygulanan anket formuna 460 adet dönüş sağlanmıştır. 14 anket uç değer sapmaları ile elenmiş olup kalan 446 kullanılabılır anket ile araştırmanın veri seti oluşturulmuştur. Katılımcıların demografik bilgileri incelendiğinde;

- Araştırmaya katılan 446 bireyin %68,2'sini (n=304) kadın, %31,8'ini (n=142) erkek birey oluşturmaktadır.
- Bu bireylerin %19,7'si (n=88) evli iken %80,3'ü (n=358) bekdir.
- Katılımcıların %36,8'i (164) çalışırken, %63,2'si (n=282) çalışmamaktadır.
- Araştırma sonuçlarına göre, %0,9'u (n=4) ilkokul, %1,1'i (n=5) ortaokul, %13,9'u (n=62) lise, %79,1' (n=353) üniversite, %4,5'i (n=20) yüksek lisans ve %0,4'ü (n=2) doktora eğitim durumuna sahiptir.
- Bu bireylerin %18,8'i (n=84) düşük gelire, %75,3'ü (n=336) orta gelire, %5,8'i (n=26) yüksek gelire sahiptir.
- Araştırmaya katılan bireylere “en çok tercih ettiğiniz ‘rekreasyon çeşidi’ hangisidir?” sorusu yöneltilmiş olup katılımcıların yalnızca bir seçenek seçmeleri istenmiştir. Bunun sonucunda katılımcıların %10,1'i (n=45) entelektüel nitelikli rekreasyonu, %11,4'ü (n=51) estetik nitelikli rekreasyonu, %4,0'ü (n=18) sanatsal nitelikli rekreasyonu, %8,5'i (n=38) kültürel nitelikli rekreasyonu, %4,5'i (n=20) sağlık ve terapi nitelikli rekreasyonu, %4,0'ı (n=18) ticari nitelikli rekreasyonu, %1,8'i (n=8) gönüllülük esasına dayanan rekreasyonu tercih ettikleri görülürken, en çok tercih edilen rekreasyon çeşidi %21,7 (n=97) ile sosyal nitelikli rekreasyon olup onu %19,1 (n=85) ile sportif ve fiziksel nitelikli rekreasyon ve %14,8 (n=66) ile de turizm nitelikli rekreasyon takip etmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda katılımcılardan alınan veriler incelenmiştir. Belirlenen araştırma hipotezleri doğrultusunda enneagram kişilik tipleri ile fonksiyonel rekreasyon çeşitleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Bireylerin enneagram kişilik tipi (TKTÖ) ile fonksiyonel rekreasyon çeşitleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizinde iki değişken arasındaki ilişki “Tip 1 ($p=0,189$)”, “Tip 2 ($p=0,253$)”, “Tip 3 ($p=0,012$)”, “Tip 4 ($p=0,374$)”, “Tip5 ($p=0,046$)”, “Tip 6 ($p=0,028$)”, “Tip8 ($p=0,371$)” ve “Tip 9 ($p=0,304$)” ile rekreasyon katılım çeşitleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p<,001$). H_6 hipotezi ““Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 3”, “Tip 4”, “Tip5”, “Tip 6”, “Tip8” ve “Tip 9” kişilik tipleri için desteklenmemiştir. Tip-7” kişilik tipi için yapılan korelasyon analizi sonucunda TKTÖ ve Rekreasyona katılım çeşitleri arasındaki korelasyon pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,162$, $p<,001$). Yapılan analiz sonucunda “Tip 7” ($p=0,001$ anlamlılık düzeyinde H_6 hipotezi desteklenmiştir ($p<,001$). Tip 7 kişilik tipi; merakını tatmin etmek isteyen, keyif ve haz arayışında olan, dikkati çok çabuk dağılan, aşırıya kaçabilen, çok yönlü ve hevesli tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). “Diğer kişilik tipleriyle rekreasyona katılım çeşitleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamasına rağmen, heveslilerin rekreasyona katılım çeşitleri arasında anlamlı ilişki bulunmasının Tip 7’nin taşıdığı bu özelliklerden kaynaklanmaktadır” yorumunu yapmak mümkündür. Benzer çalışmalar incelendiğinde; Öz (2021)’de ki çalışmasında enneagram alt faktörleri ile satın alma davranışları arasında $p<0,005$ anlamlılık düzeyinde pozitif yönlü ilişki tespit etmiştir. Satın alma davranışı ile en yüksek korelasyon “Tip 7”de görülmüştür. (Öz, 2021: 79).

Araştırmaya katılan bireylerin cinsiyetlerine göre enneagram kişilik tipleri arasında ilişki görülüp görülmediğini test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney – U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçların $p<0,05$ ’e göre Enneagram kişilik tipleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. H_1 hipotezi desteklenmemiştir. Erçin (2018)’de ki çalışmasında kişilik tiplerinin kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelendiğinde, kadınlarla ile erkeklerin istatistiksel olarak farklı kişilik tiplerine sahip olduğu sonucunu saptamıştır (Erçin, 2021: 50). Erkan (2020)’de yaptığı çalışmada enneagram kişilik tiplerinin, cinsiyet değişkenine göre incelenmesine yönelik yapılan Ki-Kare testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını

belirlemiştir sonucuna ulaşmıştır (Erkan, 2020: 146). Bozik (2021)'deki çalışmasında enneagram kişilik tipleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olduğu belirlenmiştir sonucuna ulaşmıştır (Bozik, 2021: 49). Sonuç olarak “Cinsiyet ile enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkinin sonuçları testin uygulandığı örneklem grubuna göre değişkenlik göstermektedir” yorumunu yapmak mümkündür.

Araştırmaya katılan bireylerin çalışma durumuna göre enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişki görülüp görülmediğini test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney – U testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre Enneagram kişilik tiplerinden “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip6”, “Tip8” ve “Tip 9” ile çalışma durumu arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p < 0,05$). H_2 hipotezi “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip6”, “Tip8” ve “Tip 9” kişilik tipleri için reddedilmiştir. “Tip 3” ve “Tip 7” kişilik tipleri ile çalışma durumu arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Yapılan analiz sonucunda “Tip 3” ($p = 0,000$) ve “Tip 7” ($p = 0,000$) anlamlılık düzeyinde H_2 hipotezi desteklenmiştir ($p < 0,05$). Sonuçlar incelendiğinde; başaranlar, statü odaklı, kendi benlikleri ile mesleki kimliklerini karıştıran bireylerdir. Dolayısıyla Tip 3 ile çalışma durumu arasında anlamlı bir farklılık bulunması Tip 3’ün temel kişilik özelliklerine bağlı olduğu söylenebilmektedir. “Tip 7’lerin çok yönlü oluşu, yeni şeyler deneme arzusu da iki faktör arasındaki anlamlı farklılığı açıklamaktadır” yorumu yapılabilmektedir. Konu ile ilgili daha önce yapılan çalışmalarda çalışma durumu ile enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkiye yönelik bir veri bulunamamıştır.

Araştırmaya katılan bireylerin medeni durumuna göre enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişki görülüp görülmediğini test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Man Whitney – U testi uygulanmıştır. Buna göre yapılan araştırmada Enneagram kişilik tiplerinden “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip6”, “Tip 7”, “Tip8” ve “Tip 9” ile medeni durum arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p < 0,05$). H_3 hipotezi “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip 6”, “Tip 8” ve “Tip 9” kişilik tipleri için desteklenmemiştir. “Tip 3” kişilik tipleri ile medeni durum arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$). Yapılan analiz sonucunda “Tip 3” ($p = 0,000$) anlamlılık düzeyinde H_3 hipotezi desteklenmiştir ($p < 0,05$). Tip 3’ler ikili ilişkilerinde bir şey hissetmeseler de hissediyormuşçasına yakın

durabilen, başarılı adam/kadın rolünü oynamaktan kaçınmayan tiplerdir (Palmer, 2014: 181). Analizler sonucunda anlamlı farklılığı oluşturan grubun evli ola bireylerden kaynaklandığı görülmektedir. “Başaranların ikili ilişkilerdeki davranışları ve anlamlı farklılığı evli bireylerin oluşturulduğu göz önüne alındığında medeni durum ile enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişkinin anlamlı bulunması Tip 3’ün karakteristik özelliğine bağlı olarak sonuçlanmıştır” yorumu yapılabilmektedir. Erkan (2020)’de yaptığı çalışmada enneagram kişilik tiplerinin, medeni durum değişkenine göre incelenmesine yönelik yapılan Ki-Kare testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirlemiştir sonucuna ulaşmıştır (Erkan, 2020: 147).

Araştırmaya katılan bireylerin yaş değişkenine göre enneagram kişilik tipleri arasındaki ilişki görülüp görülmediğini test etmek amacıyla parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Buna göre analiz sonucunda Enneagram kişilik tiplerinden “Tip 1”, “Tip 2”, “Tip 4”, “Tip 5”, “Tip 6”, “Tip 8” ve “Tip 9” ile yaşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). H_4 hipotezi desteklenmemiştir. “Tip 3” ve “Tip 7” kişilik tipi yaşa göre anlamlı farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Dolayısıyla H_4 hipotezi desteklenmiştir ($p<0,05$). Literatür incelendiğinde; Erkan (2020)’de yaptığı çalışmada enneagram kişilik tiplerinin, yaş değişkenine göre incelenmesine yönelik yapılan Ki-Kare testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirlemiştir sonucuna ulaşmıştır (Erkan, 2020: 147). Bozik (2021)’de çalışmasında enneagram kişilik tipleri için yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığını belirlenmiştir sonucuna ulaşmıştır (Bozik, 2021: 49).

Araştırmaya katılan bireylerin sahip oldukları kişilik tipinin, rekreasyon çeşitleri tercihleri üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığını test etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli “Tip 1 ($p=.164$)”, “Tip 2 ($p=.085$)”, “Tip 4 ($p=.640$)”, “Tip 6 ($p=.058$)”, “Tip8 ($p=.300$)” ve “Tip 9 ($p=.228$)” için anlamlı değildir. Bu kişilik tipine sahip bireylerin rekreasyon çeşitlerini etkileyemediği görülmektedir. Dolayısıyla H_7 , H_8 , H_{10} , H_{12} , H_{14} , H_{15} hipotezleri desteklenmemiştir. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olduğu için kurulan regresyon modeli “Tip 3 ($p=.003$)”, “Tip 5 ($p=.017$)” ve “Tip 7 ($p=.000$)” için anlamlıdır. İlişkinin yordamasına yönelik yapılan

regresyon analiz sonuçlarına göre; bireylerin katıldıkları rekreasyon çeşitleri “Tip 3, Tip 5 ve Tip 7” kişilik tipinde pozitif yönde zayıf düzeyde anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Dolayısıyla H_9 , H_{11} , H_{13} hipotezleri desteklenmiştir. Tip 5’ler Bilgi ve kendine yeterlilik arayışında olan araştırmacı, yenilikçi, tiplerdir (Acarkan, 2019: 22; Riso, Hudson, 2018: 25). Tip 3, Tip 5 ve Tip 7’nin genel özellikleri incelendiğinde rekreasyon çeşitleri tercihlerinde anlamlı etkisi bulunmasını; bireyin sahip olduğu kişiliklerden; “Tip 7’nin çok yönlü ve yeni şeyleri deneme arzusunda olması, Tip 5’lerin yenilikçi ve bilgi ve yeterlilik arayışında olmaları, Tip 3’lerin üstün başarı ve etkiyle hayranlık arayışında olmalarının etkin olduğu düşünülmektedir” şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumları ile ilgili analiz eğitim alt boyutlarına katılan katılımcıların arasında sayısal açıdan uç değerler yüksek olduğundan yapılamamıştır.

Yapılan çalışma sonucunda “Enneagram Kişilik Tipleri” ile “Fonksiyonel Rekreasyon Çeşitleri” arasında “Tip 7” kişilik tipi haricinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Tip 7’ler keşfetmeyi ve yeni şeyleri denemeyi seven bireylerdir (Acarkan, 2019: 144). Maceracıların bu özelliği H_{13} hipotezini destekler niteliktedir. Birey “Tip 7” kişilik tipine sahip oldukça rekreasyon çeşitlerine katılma eğilimi artacaktır.

Konuyla ilgili yapılan çalışmanın bulguları sonucunda şu öneriler geliştirilmiştir;

1. Kişilik tipleri bireylerin yaşamlarındaki birçok tercihi etkilemektedir. Bireylerin tercih ettikleri rekreatif aktivitelerin kişilik tipinden etkilenmesi ihtimali düşünülürse rekreatif aktivitelerin düzenlendiği rekreasyon alanlarında veya eğlence merkezlerinde bireylerin kişilik tipleri tespit edilerek, bireyin kişilik tipine uygun aktiviteye yönlendirilmesini sağlamak önerilmektedir. Örneğin bir yazılım geliştirir. “Bugün ne oynasam?” köşesi oluşturulur. Müşteri bilgisayar, telefon veya tablet üzerinden birkaç soruya yanıt verir “Kişilik tipiniz “Tip 1’dir.Sizin için önerilen aktiviteler/oyunlar şunlardır” diye bir sonuç çıkartıp o aktivitelere yönlendirildim yapılabilir.

2. Araştırma sonuçlarına göre “Tip 7” kişilik tipinin birçok değişkenden anlamlı veya pozitif yönde ilişkisi bulunmuştur. Tip 7’lerin ayrıntılı incelenerek farklılık sebeplerinin öğrenilmesi, gelecekteki çalışmalarda irdelenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Aca, G. *Lise Öğrencilerinin Enneagram Kişilik Tipleri İle Sosyal Ağ Bağımlılığı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: İstanbul. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=F5QEpayDXGqGZlp9XiFtBB-u9dhoLdDZ5SW4kp8gcTrrVHyjk0gGvYaU-HqWi5>
- Acarkan, İ. (2019). *Enneagram ile Kendini Keşfet*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Acarkan, İ. (2016). *Enneagram- Dokuz Mizaç Modeline Göre Kişilik Gelişimi Çocuklar Neden Farklı*. İstanbul: Kurtuba Kitap.
- Acarkan, İ. (2016). *Kişiliğin Dna'sı Enneagram & Dokuz Mizaç Modeline Göre Kendimizi Tanımak Başkalarını Anlamak*. İstanbul: Kurtuba Kitap.
- Alanoğlu, Ş. (2020). *Düzenli Rekreatif Aktivitelerin Yetişkin Kadınların Stres, Mutluluk ve Yaşam Tatminleri Üzerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimleri Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=4R2chX6FkYtgwaeaqOq3w&no=IFMIQl6qzeivdEcs4YZXQQ>
- Ardahan, F. (2017). *Açık Alan Rekreatifliğinin Turizm ile İlişkisi*. Ardahan vd. (Editör). *Açık Alan Rekreatifliği* (s. 167-188) Ankara: Detay Yayıncılık
- Aydın, İ. (2020). *Rekreatif Fiziksel Aktivitelere Düzenli Katılan Bireylerde İlgilenim, Algılanan Sağlık Çıktısı ve Yaşam Doyum İlişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=I9tNkV7lq-Mibf7aunTEag&no=-8mxd9KqGQ6dAd1FTJpcuA>
- Aziz, A. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bal, H. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri – Nicel Araştırma Yöntemleri*. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Balcı, A. (2006). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Batı, U. (2012). *Enneagram ile Kişilik Analizi*. İstanbul: Alfa

- Bekar, Ö. (2019). *Düzenli Egzersiz Yapan Bireyleri Rekreatif Egzersize Motive Eden Nedenler ile Algıladıkları Sağlık Çıktıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=5VwTXqSw4a3YLApUZvMo0Q&no=7pTiCRr9L8qgkuALqCybZA>
- Bernier, N. (2003). *The Enneagram Symbol Of All and Everything*. Brezilya.
- Bozik, F.B. (2020). *Evli Bireylerin Enneagram Kişilik Tipleriyle Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul. Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=99YfLhawm_xZhCpXP9fpgj&no=CMleokoZJJuJoyFinzFhw
- Broadhurst, R. (2001). *Managing Environments for Leisure and Recreation*. Londra.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Creswell, J. W. (2014). *Araştırma Deseni & Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (Çev. S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Daniels, D.N. ve Price, V.A. (2004). *Enneagram Kendini Bilme Sanatı* (Çev. S. Çiftçi). Kaknüs yayınları İstanbul
- Demir, A. (2019). Leadership Features of Enneagram Characters. *International Journal of Social Sciences Cilt 3, Sayı 16*, s. 82-90,
- Demirel Yılmaz, E., vd. (2014). “Enneagram’dan dokuz tip mizaç modeli’ne: bir öneri”, *Eğitim ve Bilim*, 39, 173, Doi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/3089/718>
- Erçin, H.Ş. (2018). *Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları ile Enneagram Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*. Uzmanlık Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Ankara. Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=fS4sqEZr79C_n60Rk6MjFecKqVACGqdOK4IyoggfFwlgW97tziL5hJKBwo6M7uVo
- Erkan, İ. (2020). *Enneagram Modeline Göre Öğretmen Adaylarının Kişilik Tipleri ile Sınıf Yönetimi Öz Yeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü: İstanbul. Erişim Adresi: <https://openaccess.izu.edu.tr/xmlui/handle/20,500,12436/2376>

Gül, T. (2014). *Rekreasyon Olgusuna Genel Yaklaşım*. Yaylı, A. (Editör). *Rekreasyona Giriş*

(s. 4-50) Ankara: Detay Yayıncılık.

Günç, B. (2020). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Alanlarına Göre Rekreasyon*

Tercihlerinin Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman. Erişim Adresi: <http://earsiv.batman.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20,500,12402/2441/BED%C4%B0RHAN%20G%C3%9CN%C3%87%20Y%C3%9CKSEK%20L%C4%B0SANS%20TEZ%C4%B0%202020.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hazar, A. (2009). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.

İnce Akalın, İ. (2020). *Rekreasyon Faaliyeti Olarak Alışveriş: İstanbul Kapalıçarşı Örneği*.

Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=ebJXQpKJLNAIg zKFPI_ytA&no=1h_Ry7hGeTeQjRcV5jX6Mg

İskender, A., Güçer, E. (2018). “Boş zamanda sıkılma algısı ile riskli davranışlar arasındaki ilişkinin belirlenmesi: üniversite öğrencileri üzerinde bir uygulama”, *Turizm Akademik Dergisi*, 5 (1), 86-97, Doi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/touraj/issue/37924/393892>

Karakaya, İ. (2012) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Tanrıoğlu, A. (Editör). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Karaküçük, S. (2014) *Rekreasyon*. Gazi Kitabevi, 52, Erişim Adresi:

https://books.google.com.tr/books?id=3C2jBAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Karaküçük, S. Akgül, B.M. (2016). *Ekorekreasyon Rekreasyon ve Çevre*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve Kent(li)leşme*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Kaya, A. (2020). *Rekreasyonel Seyahatlere İlişkin İtme Çekme Faktörleri Üzerine Bir*

Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=czcpswDMGtgD MkNk38ltuQ&no=k4JE-Kwfzdx4xBkl4xZfA>

- Kefeli, T. (2020). *Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Çalışanlarının Rekreasyon Aktivitelerine Katılımlarının İş Doyumları ve Tükenmişlik Düzeyleri Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Düzce. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Keskin, N. (2019). *Enneagram Öz'e Giden Yol*. Bursa: Ekin Yayınevi
- Keskin, N. (2019) *Yaratıcı liderlik geliştirmede Enneagram Öğretisinin Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul. Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=Eb5EkakJlp3olBdo_wNEGRhkPAjSg7P646qA9m5mVK0RGPwMG4Vf5US7C4pP4IMy
- Kesim, Ü. (2016). İşyeri Rekreasyonu. Karaküçük, S. (Editör). *Rekreasyon Bilimi* (s. 127-154) Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kozak, N., vd. (2012). *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N. (2001). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu.
- Maitri, S. (2018). *Enneagramın Spiritüel Boyutu* (Çev. S. Özgün). İstanbul: Omega Yayınları.
- Onedio. (2020, 26 Haziran). Kendini Tanı, Başkalarını Anla: Enneagram'la Kişiliğini Keşfet! Erişim Adresi: <https://onedio.com/haber/kendini-tani-baskalarini-anla-enneagram-la-kisiligini-kesfet-909789>
- Öz, H. (2021). *Kişilik Özellikleri Enneagramın Tüketicilerin Satın Alma Davranışına Etkisi: Eskişehir İl Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Kütahya. Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=8tbPippmWV_b-Irn9YEAhI5t2K-RbwqEKyQfVUITJ6BNmMUf_WS1WwfZsB-DaHd
- Özdemir, M., Doğruöz, E. (2020). Bilimsel Araştırma Desenleri. Cemaloğlu, N. (Editör). *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve Etik* (s. 65-98). Ankara: Pegem Akademi.
- Palmer, H. (2014). *Ruhun Aynası Enneagram'a Yansıyan İnsan Manzaraları* (Çev. O. Gündüz). Kaknüs Yayınları.
- Pesen, S. R. (2015). *Grafik Tasarım Göstergelerinin Algılanmasında Kişilik Faktörünün Enneagram Modeline Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kemerburgaz

Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=WBC656i315e2eV6-EZV1oky1iyhEa1P68iIc3RC1dqR11p3G6GcrNStEWpH5OYNd>

Riso, D. R. Ve Hudson R. (2018). *Enneagram ile Kişilik Analizi* (Çev. G. Aksoy). İstanbul: Butik Yayın.

Sarıbaş, Ö. (2012). Kişilik Tiplerine ve Demografik Özelliklere Göre Boş Zaman

Değerlendirme ve Rekreasyon Faaliyetlerine Katılımı Etkileyen Unsurlar: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. 13, *Ulusal Turizm Kongresinde sunulan bildiri*, Antalya. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/259569373_Kisilik_Tiplerine_ve_Demografik_Ozelliklere_Gore_Bos_Zaman_Degerlendirme_ve_Rekreasyon_Faaliyetlerine_Katilimi_Etkileyen_Unsurlar_Universite_Ogrencilerine_Yonelik_Bir_Uygulama

Sayım, F. (2017). *Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Tez Yazım Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Şahin, İ., vd. (2020). “Enneagram kişilik tipleri ve akademik başarı (Kocaeli-İzmit ilçesi 7, ve 8, sınıf örneği”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39, 149-158, Doi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1162927>

Taştan, K. (2019). Enegram’a Dayalı Bir Kişilik Tipleri Ölçeği Geliştirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 11(1): 112-120, Erişim adresi: <https://toad.halileksi.net/olcek/tastan-kisilik-tipleri-olcegi>

Tekin vd. (2017). Rekreasyonel Spor. Karaküçük vd. (Editör). *Rekreasyon Bilimi 2* (s. 3-37) Ankara: Gazi Kitabevi.

Usta, Ö. (2014). *Turizm Genel ve Yapısal Yaklaşım*. Ankara: Detay Yayıncılık

Uzun, S. (2005). *Kırsal ve Kentsel Alanlardaki Parklarda Kullanıcı Memnuniyeti: Gölcük Ormanı Dinlenme Alanı ve İnönü Parkı Örneği*. Yüksel Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bolu. Erişim Adresi: https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=wBmNpkQC9Nhi90NLW7E7-Qah8B4qrb2tfQcDtROsEyqvJ5Iy2JiXUiWA5fh_giaR

Yurcu, G. (2017). “Rekreatif faaliyet katılım alanlarına göre bireylerin öfke ifade tarzlarının negatif-pozitif duygulanım ve yaşam doyumları üzerindeki etkisi”, *Vizyoner Dergisi*. 8(18), 22-40, Doi: https://www.researchgate.net/publication/318541980_REKREATIF_FAALİYET_KATILIM_ALANLARINA_GORE_BIREYLERIN_OFKE_IFADE_TARZLARI

NİN NEGATİF-
POZİTİF DUYGULANIM VE YASAM DOYUMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİS
I

EKLER

ANKET FORMU

Bu anket formu Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde yürütülmekte olan **“Enneagram Kişilik Tiplerine Göre Bireyin Sahip Olduğu Kişilik Tipinin Fonksiyonel Rekreasyon Tercihine Etkisi”** başlıklı tez çalışması için yapılmaktadır. Sunacağınız bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Evren GÜÇER

Elif Nazlı KADEROĞLU

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Rekreasyon Yönetimi

Rekreasyon Yönetimi

- 1, Cinsiyetiniz** : ☐ Erkek ☐ Kadın
- 2, Medeni Durumunuz** : ☐ Bekar ☐ Evli
- 3, Çalışma Durumunuz** : ☐ Çalışıyor ☐ Çalışmıyor
- 4, Yaşınız** : ☐ 18-24 ☐ 25-31 ☐ 32-38 ☐ 39-45 ☐ 45 Yaş ve üstü
- 5, Eğitiminiz** : ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü ☐ Doktora
- 6, Genel Düşündüğünüzde Gelirinizi Hangi Sınıfta Görüyorsunuz?** : ☐ Düşük ☐ Orta ☐ Yüksek
- 7, En çok tercih ettiğiniz “Rekreasyon Çeşitleri” hangisidir?**
- ☐ Entelektüel Nitelikli Rekreasyon (Zihinsel yapılan etkinlikler vb.)
- ☐ Estetik Nitelikli Rekreasyon (Ünlü sanat etkinliklerini izlemek, ünlü müzik yapıtlarını dinlemek vb.)
- ☐ Sanatsal Nitelikli Rekreasyon (Sepetçilik, seramik işleri, boyama, heykelticilik, ağaç oymacılığı vb.)

() Kültürel Nitelikli Rekreasyon (El sanatları kursları, yabancı dil kursu, balon gezintisi, sergi, panayır,  enlik, geleneksel yaşantı ve e ence biçimleri canlandırma vb.)

() Turizm Nitelikli Rekreasyon (Yat gezileri, turistik turlar, animasyon etkinlikleri, kutsal yerleri ziyaret vb.)

() Sağlık ve Terapi Nitelikli Rekreasyon (Kaplıca, i mece etkinlikleri, sauna, Türk hamamı, yaylacılık vb.)

() Sosyal Nitelikli Rekreasyon (Kutlama partileri, akraba arkadaş ziyaretleri, yemekli toplantılar vb.)

() Sportif ve Fiziksel Nitelikli Rekreasyon (Yüzme, havuz akarsu, g l ve deniz etkinlikleri, da  sporları, futbol hentbol, voleybol, bungee jumping, g re  vb.)

() Ticari Nitelikli Rekreasyon (Konserler, talih oyunları, binicilik, sağlıklı yaşam etkinlikleri vb.)

() Gönüllülük Esasına Dayalı Rekreasyon (Huzur evleri ziyaretleri)

	A�a�ıda“ <i>Enneagram Kişilik Tiplerine Göre Bireyin Sahip Olduğu Kişilik Tipinin Fonksiyonel Rekreasyon Tercihine Etkisi</i> ” yönelik ifadeler yer almaktadır. Lütfen size uygun olan seçeneği 1- Kesinlikle Hayır/ 5- Kesinlikle Evet olacak şekilde işaretleyiniz.	Kesinlikle Hayır	Hayır	Kısmen Hayır	Ne Evet Ne Hayır	Kısmen Evet	Evet	Kesinlikle Evet
1	Bütün seçenekleri de�erlendirdi�im için eyleme geçmekte zorlanırım.	()	()	()	()	()	()	()
2	Detaylar konusunda çok hassasım.	()	()	()	()	()	()	()
3	Eleştirel bir bakış açısına sahibim.	()	()	()	()	()	()	()
4	Neyin tehlikeli ya da zararlı olacağını hemen tespit ederim.	()	()	()	()	()	()	()
5	Yaptığım i�i en ince ayrıntısına kadar düşünür, öyle yaparım.	()	()	()	()	()	()	()
6	Al�ak��n�ll� biriyim.	()	()	()	()	()	()	()
7	Can sıkıntısına hiç tahammül edemem.	()	()	()	()	()	()	()

8	İnsanların benimle, lafı evirip çevirmeden dosdoğru konuşmalarını isterim.	()	()	()	()	()	()	()
9	Takdir edilmek benim için çok önemlidir.	()	()	()	()	()	()	()
10	Bir iş verdiğim insan çok yavaş çalışırsa, işi ondan alıp kendim tamamlarım.	()	()	()	()	()	()	()
11	Çok azimli biriyim.	()	()	()	()	()	()	()
12	Çok çalışkan biriyim.	()	()	()	()	()	()	()
13	Elimi attığım hemen her işin altından kalkarım.	()	()	()	()	()	()	()
14	Her zaman ulaşmak istediğim bir hedefim vardır.	()	()	()	()	()	()	()
15	Her zaman yapacak işim vardır.	()	()	()	()	()	()	()
16	Çabuk kırılabilirim.	()	()	()	()	()	()	()
17	Çok hassas bir insanım.	()	()	()	()	()	()	()
18	Çok yoğun duygular yaşarım.	()	()	()	()	()	()	()
19	Estetik anlayışım çok gelişmiştir.	()	()	()	()	()	()	()
20	Sık sık hüzünlenirim.	()	()	()	()	()	()	()
21	Araştırmacı biriyim.	()	()	()	()	()	()	()
22	Ayrıntılara çok dikkat ederim.	()	()	()	()	()	()	()
23	Gözlem yeteneğim çok iyidir.	()	()	()	()	()	()	()
24	Hayal dünyam çok gelişmiştir.	()	()	()	()	()	()	()
25	Sanatçı ruhluym.	()	()	()	()	()	()	()
26	Kendimi emniyette hissetmek için sürekli tetikte olmam gerekir.	()	()	()	()	()	()	()
27	Riske girmekten hoşlanmam.	()	()	()	()	()	()	()
28	Şüphecililiğim risk almama engel olur.	()	()	()	()	()	()	()
29	Yönetici pozisyonunda olmaktan rahatsızlık duyarım.	()	()	()	()	()	()	()
30	Aktif ve sosyal bir insanım.	()	()	()	()	()	()	()
31	Bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjiye sahibim.	()	()	()	()	()	()	()
32	Genelde neşeli biriyim.	()	()	()	()	()	()	()

33	Girdiğim ortama neşe saçarım.	()	()	()	()	()	()	()
34	Girdiğim her savaşı kazanamayabilirim ama düşmanlarım beni kolay kolay unutamazlar.	()	()	()	()	()	()	()
35	Her işi başarabilirim.	()	()	()	()	()	()	()
36	Her zaman kendi başıma buyruk olmayı tercih ederim.	()	()	()	()	()	()	()
37	Herkesten farklı olduğumu düşünürüm.	()	()	()	()	()	()	()
38	Sıra dışı olmak benim için önemlidir.	()	()	()	()	()	()	()
39	Tartışmalarda kolay kolay geri adım atmam.	()	()	()	()	()	()	()
40	Birine açıkça öfkelenmekte zorlanırım.	()	()	()	()	()	()	()
41	En çok kaçındığım şey çatışmadır.	()	()	()	()	()	()	()
42	En önemli özelliğim barışçı ve uyumlu olmaktır.	()	()	()	()	()	()	()
43	Huzur ve sükuneti korumak için elimden gelen her şeyi yaparım.	()	()	()	()	()	()	()
44	Sabırlı biriyim.	()	()	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı,adı :KADEROĞLU Elif Nazlı

Uyruğu :T.C.

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	2022
Lisans	Gazi Üniversitesi	2017
Lise	İncirli Lisesi	2011

Yabancı Dil

İngilizce, İspanyolca

